

Družinsko pravo

Avtorica:
Sara Ahlin Doljak

NOVA
UNIVERZA

**NOVA
UNIVERZA**

© Sara Ahlin Doljak. imetnik licence je Nova univerza. distribuirano pod pogoji licence Creative Commons Attribution – NonCommercial 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), ki dovoljuje uporabo, distribucijo in razmnoževanje za nekomercialne namene, pod pogojem, da je izvirnik pravilno citiran.

Naslov: Družinsko pravo

Avtor: izr. prof. dr. Sara Ahlin Doljak (Nova univerza, Evropska pravna fakulteta)

Recenzenta: doc. dr. Nana Weber (Nova univerza, Evropska pravna fakulteta)
doc. dr. Verena Rošic Feguš (Nova univerza, Evropska pravna fakulteta)

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
[COBISS.SI-ID 145913347](#)
ISBN 978-961-95520-9-4 (PDF)

Založnik:

Nova univerza, Znanstvena založba
Delpinova ulica 18b, 5000 Nova Gorica, Slovenija
tel. 01 251 44 85, epošta: publishing@nova-uni.si

Izdajateljica:

Evropska pravna fakulteta
Delpinova ulica 18B, 5000 Nova Gorica
tel +386 31 687 788
www.epf.nova.uni.si, info@epf.nova.uni.si

Odgovorna oseba založnika:

izr. prof. Boštjan Brezovnik, dekan

Odgovorna oseba izdajateljice:

mag. Olga Jambrek, direktorica

Tehnični urednik:

mag. Boštjan Miha Jambrek

Leto izdaje: 2023

Leto prve slovenske izdaje: 2022

Cena: brezplačen izvod

<https://doi.org/10.31601/2023.B006>
© 2023 Nova univerza

ISBN 978-961-95520-9-4 (PDF)

Dostopno na: <https://press.nova-uni.si>.

**NOVA
UNIVERZA**

Družinsko pravo

Avtorica:
Sara Ahlin Doljak

Nova Gorica, 2023

Družinsko pravo

SARA AHLIN DOLJAK

Povzetek Družinsko pravo obsega širok spekter predpisov, s katerimi država posega v posameznikovo zasebnost, v njegova družinska (in druga) razmerja. Družinsko pravo (predvsem pa Družinski zakonik in Zakon o nepravdnem postopku) je skupek pravnih pravil in načel, ki urejajo zakonsko zvezo, zunajzakonsko skupnost, razmerje med starši in otroki, posvojitev, rejništvo in skrbništvo. Gre za pestro pravno problematiko, ki od pravnika, ki dela na področju družinskega prava, ne zahteva le obširnega pravnega znanja, ampak tudi individualni pristop in empatijo ter humanističnih znanj. Pravila družinskega prava so povečini prisilna, starševska pravica je po svoji naravi dolžnostno upravičenje. Premoženjska prвина v družinskih razmerjih je drugotnega pomena, poglavitne ustanove družinskega prava pa so v javnem interesu. Vse naštetu utemeljujejo, da se družinsko pravo obravnava kot samostojna pravna panoga. Slovenija je kot članica Sveta Evrope in kot članica EU podpisnica in zavezana k spoštovanju številnih mednarodnih dokumentov (še posebej Konvencije o otrokovih pravicah), ki ščitijo pravice otrok, še posebej mladoletnih. Družinsko pravo ureja tudi t.i. institute zastopanja, oz. zmožnosti upravljanja mladoletne osebe s svojim premoženjem, varovanje njegovih pravic nasproti njegovim skrbnikom ipd.

Ključne besede: • Družinski zakonik • otrokova korist • zakonska zveza • preživnina • starševska skrb

NASLOV AVTORICE: izr. prof. dr. Sara Ahlin Doljak, Nova univerza, Evropska pravna fakulteta, Delpinova ulica 18B, 5000 Nova Gorica, e-mail: sara.ahlin@guest.arnes.si.

<https://doi.org/10.31601/2023.B006> ISBN 978-961-95520-9-4 (PDF)
© 2023 Nova univerza

Dostopno na: <https://press.nova-uni.si>.

Kazalo

Temeljna načela družinskega prava	3
1 Načelo otrokove koristi.....	3
2 Načelo oficialnosti	3
3 Omejene dispozicije strank	3
4 Preiskovalno načelo	4
5 Pravica navajanja novot	4
6 Hitrost in učinkovitost.....	4
Zakonska zveza	5
1 Pogoji za obstoj in veljavnost zakonske zveze	5
2 Postopek pred sklenitvijo zakonske zveze	6
3 Sklenitev zakonske zveze.....	6
4 Ponovitev slovesnosti ob jubileju sklenitve zakonske zveze	6
5 Neobstoječa zakonska zveza in neveljavna zakonska zveza	7
6 Pravice in obveznosti zakoncev	7
7 Premoženska razmerja med zakonci	8
8 Opredelitev skupnega premoženja zakoncev	8
9 Zakoniti in pogodbeni premoženjski režim	9
10 Prenehanje zakonske zveze	10
11 Razmerja med razvezanima zakoncema.....	10
Zunajzakonska skupnost	11
1 Ureditev pravnih posledic zunajzakonske skupnosti v slovenski zakonodaji zunaj družinskega prava	11
Razmerja med starši in otroki	13
1 Ugotavljanje očetovstva in materinstva	13
2 Izpodbijanje očetovstva in materinstva.....	13
3 Očetovstvo in materinstvo pri otrocih, spočetih z biomedicinsko pomočjo	14
4 Obveznosti in pravice staršev in otrok.....	14
5 Ukrepi za varstvo koristi otroka.....	16
6 Začasne odredbe.....	17
7 Nujni odvzem otroka.....	19
8 Ukrepi trajnejšega značaja	19
9 Obveznost preživljanja med starši in otroki.....	20
10 Predhodno svetovanje in mediacija	21

Posvojitev	25
1 Pogoji za posvojitev in razmerja, ki nastanejo s posvojitvijo	25
2 Ovire za posvojitev.....	26
3 Razmerja med otrokom in posvojiteljem in pravne posledice posvojitve.....	26
4 Postopek za ugotavljanje pogojev za posvojitev	27
5 Podelitev starševske skrbi sorodniku (231. člen DZ).....	27
Rejništvo	29
1 Razlogi za namestitev otroka v rejništvo	29
2 Pristojnost za odločanje o namestitvi otroka	30
3 Prenehanje rejništva	30
Skrbništvo	31
1 Skrbništvo za otroke	33
2 Skrbništvo za odrasle osebe	34
3 Skrbništvo za posebne primere.....	34
4 Postopek v skrbniških zadevah.....	35
Slovenska pravna ureditev istospolnih partnerskih zvez	37
1 Ustava Republike Slovenije	37
2 Družinski zakonik.....	37
3 Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD).....	37
4 Zakon o partnerski zvezi	37
5 Stanovanjsko varstvo.....	42
6 Zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje	42
7 Pokojninsko in invalidsko zavarovanje.....	42
8 Starševsko zavarovanje in družinski prejemki	43
9 Olajšava pri dohodnini	43
10 Uveljavljanje pravic iz javnih sredstev	44
11 Pravna ureditev postopkov OBMP v Sloveniji.....	44
12 Surogatno materinstvo	48
13 Sindrom otrokove odtujitve od starša	49
Praktični del - primeri sporazumov s področja varstva in vzgoje otrok, stikov z otrokom in plačevanja preživnine	51
1 Primer sporazuma o skupnem varstvu in vzgoji	51
2 Primeri sporazumov s področja varstva in vzgoje otrok, stikov z otrokom in plačevanja preživnine.....	51
3 Primeri vezani na obravnavane učne sklope	53
Literatura in viri	55
1 Priporočena literatura:	55
2 Literatura	56
3 Priporočljiva neobvezna literatura.....	56
4 Pravni viri	56
Seznam uporabljenih kratic in okrajšav	59

Teme zaključnih del ter projekti.....	61
1 Teme za raziskovanje.....	61
2 Potencialni projekti in raziskovalne aktivnosti	61

Uvod

Predmet Družinsko pravo na dodiplomski ravni študija obravnava naslednje učne sklope: temeljna načela družinskega prava, zakonsko zvezo, zunajzakonsko skupnost, razmerja med starši in otroki, ukrepe za varstvo koristi otroka,časne odredbe, nujni odvzem otroka, ukrepe trajnejšega značaja, obveznost preživljanja med starši in otroki, predhodno svetovanje in mediacija, posvojitve, rejništvo, skrbništvo, istospolne partnerske zveze, surogatno materinstvo, sindrom otrokove odtujitve od starša.

Vse navedene teme so predstavljene tudi v tej skripti.

Skripta ja namenjena spoznavanju temeljnih pojmov družinskega prava, tako teoretičnih kot tudi zakonodajnih. Na predavanjih bodo učni sklopi podrobneje obravnavani, predstavljeni pa bodo tudi praktični primeri. Eden izmed temeljnih ciljev predmeta je pridobitev osnovnih veščin uporabe pridobljenega znanja na področju družinskega prava v praksi in sposobnost samostojnega dela na področju družinskega prava.

Skripta dopolnjujejo še izročki, ki so pripravljene za vsako posamezno predavanje in vsebujejo dodatne teoretične, zakonodajne in praktične informacije o obravnavanih učnih sklopih. Prav tako v branje priporočam dodatne vire, navedene na koncu vsakega učnega sklopa.

Pri študiju posameznih učnih enot vam bodo v pomoč zapisani praktični primeri in zapisi sodnih poravn v Učni enoti 9 - praktični del. Odgovori na vprašanja v praktičnem delu izhajajo iz vsebine skripte, vendar bo včasih potrebno združevati spoznanja iz več poglavij. Tako boste zgradili trdno in učinkovito znanje, ki ga boste lahko uporabljali v praksi na vaši poklicni poti.

Želim vam veliko uspeha pri študiju in se v naprej zahvaljujem za vse konstruktivne pripombe, diskusije in predloge, s katerimi bom skripto lahko še izboljšala.

izr. prof. dr. Sara Ahlin Doljak

Temeljna načela družinskega prava

1 Načelo otrokove koristi

Pri vseh dejavnostih v zvezi z otrokom, morajo biti otrokove koristi primarno vodilo. Konvencija o otrokovih pravicah in DZ napotujeta na ustrezne zakonodajne in administrativne rešitve, ki bodo otrokom v korist. Otrokom je potrebno zagotavljati takšno varstvo in skrb, kakršno je potrebno za njegovo blaginjo. Ob tem pa upoštevajo tudi pravice in dolžnosti staršev. Načelo največje koristi otroka je pravni standard, katerega vsebino mora definirati vsako področje zase.

2 Načelo oficialnosti

Sodišče ob razvezi obvezno odloči o varstvu, vzgoji, preživljanju skupnih otrok in o stikih, tudi če ni bil postavljen zahtevek; če je bil postavljen, pa nanj ni vezano.

V primeru sodbe na ugotovitev očetovstva za odločitev o preživljanju otroka. Vsebina obveznega odločanja po uradni dolžnosti ob razvezi zakonske zveze za skupne otroke je v enakem obsegu kot v ZNP-I določena tudi v drugem odstavku 98. člena DZ.

Sodišče mora po uradni dolžnosti ukreniti vse, kar je treba, da se zavarujejo pravice in interesi otrok ter drugih oseb, ki niso sposobne skrbeti za svoje pravice in interese.

DZ pooblastila sodišča dodatno utemeljuje in določa, da tudi v nepravdnih postopkih sodišče odloča o vseh zahtevkih glede otrok, ki pomenijo varovanje njegove koristi pri zagotavljanju potrebne starševske skrbi.

Sodišče lahko po uradni dolžnosti v skladu z določbami DZ odloči tudi o vseh ukrepih za varstvo koristi otrok.

3 Omejene dispozicije strank

V sporih iz razmerij med starši in otroki sodišče po uradni dolžnosti ugotavlja dejstva in izvaja dokaze, če je to potrebno za zaščito otrok in drugih oseb, ki niso zmožne same skrbeti za svoje pravice in koristi. Sicer pa sta stranki tisti, ki morata priskrbeti procesno gradivo, t. j. navesti pravno odločilna dejstva in predlagati dokaze.

V družinskih sporih sodišče ni vezano na postavljene zahteve, je pa o njih dolžno odločiti. Sodišče ni vezano na priznanje dejstev, ker bi stranke s tem lahko posredno razpolagale z zahtevkom. Priznanje ima le pomen indica in je predmet proste presoje.

4 Preiskovalno načelo

Preiskovalna pooblastila ima sodišče povsod, kjer je določeno njegovo delovanje po uradni dolžnosti.

5 Pravica navajanja novot

V zakonskih sporih in v sporih iz razmerij med starši in otroki ter v nepravdnih postopkih iz razmerij med starši in otroki, ni omejitev navajanja novot.

6 Hitrost in učinkovitost

Sodne zadeve v zvezi z razmerji med starši in otroki, posvojitvijo, podelitvijo starševske skrbi sorodnikom, rejništvo in skrbništvom se rešujejo prednostno.

K učinkovitosti lahko pripomore tudi boljše načrtovanje v smislu novega ukrepa, ki je program vodenja postopka po ZNP-1.

Zakonska zveza

Temelji za sklenitev zakonske zveze so: svobodna odločitev dveh oseb, da skleneta zakonsko zvezo in njuna obojestranska čustvena navezanost. Poleg tega pa se morata sozakonca vzajemno spoštovati, razumeti, si zaupati in medsebojno pomagati. V zakonski zvezi sta zakonca enakopravna.

Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-486/20-14, Up-572/18-36, z dne 16.6.2022, o ugotovitvi, da sta prvi stavek 3. člena in 16. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih bila in da prvi stavek 3. člena Družinskega zakonika je v neskladju z Ustavo, o razveljavitvi prve alineje 22. člena Družinskega zakonika in o razveljavitvi sodbe Upravnega sodišča ter odpravi odločbe Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in odločbe Upravne enote (Uradni list RS, št. 94- 2371/2022), objavljena 13.7.2022, ki velja od 14.7.2022, določa:

"...

2. Prvi odstavek 3. člena Družinskega zakonika (Uradni list RS, št. 15/17 in 22/19) v delu, v katerem določa, da je zakonska zveza življenjska skupnost moža in žene, je v neskladju z Ustavo.

3. Državni zbor je dolžan ugotovljeno neskladnost z Ustavo iz 2. točke izreka odpraviti v roku šestih mesecev po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije.

4. Do odprave ugotovljene protiuustavnosti iz 2. točke tega izreka se šteje, da je zakonska zveza življenjska skupnost dveh oseb.

5. Prva alineja 22. člena Družinskega zakonika se razveljavi.

1 Pogoji za obstoj in veljavnost zakonske zveze

Za obstoj zakonske zveze je potrebno, da²:

- osebi izjavita svoje soglasje, da skleneta zakonsko zvezo in
- osebi izjavita svoje soglasje pred pristojnim državnim organom

Za veljavnost zakonske zveze pa morajo biti izpolnjeni pogoji, ki so določeni od 23. do 28. člena DZ:

- svobodna izjava volje,
- polnoletnost in kako se odloča v primeru spregleda mladoletnosti,
- razsodnost osebe, ki sklepa zakonsko zvezo,
- prej sklenjena zakonska zveza mora prenehati,
- neobstoj in spregled sorodstvenega razmerja,
- neobstoj skrbništva,
- pri spregledu je potrebno pridobiti mnenje centra za socialno delo.

2 Postopek pred sklenitvijo zakonske zveze³

- prijava zakonske zveze
- ugotavljanje pogojev za obstoj in veljavnost zakonske zveze

Matičar ugotovi, ali so izpolnjeni pogoji za obstoj in veljavnost zakonske zveze na podlagi podatkov iz matičnega registra in na podlagi podatkov iz petega odstavka 30. člena družinskega zakonika.

3 Sklenitev zakonske zveze⁴

- pristojnost za sklepanje zakonske zveze
- sklenitev zakonske zveze v uradnih prostorih
- sklenitev zakonske zveze zunaj uradnih prostorov
- osebe, navzoče pri sklenitvi zakonske zveze
- dejanje sklenitve zakonske zveze
- sklenitev zakonske zveze samo pred matičarjem
- dejanje sklenitve zakonske zveze pred matičarjem

4 Ponovitev slovesnosti ob jubileju sklenitve zakonske zveze

Zakonca, lahko ponovita slovesnost ob jubileju sklenitve zakonske zveze, tako da se prijavita pri upravni enoti, na območju katere nameravata ponoviti slovesnost. Ponovitev slovesnosti se izvede pred načelnikom upravne enote ali od njega pooblaščen osebo ali županom.

³ DZ, 30. IN 31. ČLEN.

⁴ GLEJ DZ, 33.-39. ČLEN.

5 Neobstoječa zakonska zveza in neveljavna zakonska zveza

5.1 Ugotovitev neobstoja zakonske zveze

Če ob sklenitvi zakonske zveze niso bili podani z DZ določeni pogoji za njen obstoj, t.j. da sta osebi izjavili svoje soglasje, da skleneta zakonsko zvezo in da sta osebi svoje soglasje podali pred pristojnim državnim organom; je taka zakonska zveza neobstoječa (ex tunc). Če se ugotovi, da je zakonska zveza neobstoječa, takšna zveza nima pravnih posledic. Pravica zahtevati ugotovitev neobstoja zakonske zveze ne zastara. Predlog za ugotovitev neobstoja zakonske zveze lahko vložijo osebe s pravnim interesom in državni tožilec, ne morejo pa ga vložiti dediči. Dediči lahko le nadaljujejo postopek, ki je v teku, ki ga je začel zapustnik.

5.2 Razveljavitev zakonske zveze

Zakonska zveza je neveljavna, če so ob sklenitvi obstajali zakonski zadržki:

- če ni bilo svobodne volje zakoncev,
- če je zakonsko zvezo sklenila oseba, ki ni bila polnoletna, nerazsodna oseba ali oseba, ki je že poročena,
- če sta zakonca v sorodstvenem razmerju ali v primeru obstoja skrbništva,
- če pri sklenitvi nista bila navzoča oba zakonca,
- če ni bila sklenjena z namenom oblikovanja življenjske skupnosti zakoncev,
- sklenitev nove zakonske zveze med trajanjem prejšnje.

Če se zakonska zveza razveljavi, učinek zakonske zveze preneha z dnem, ko je bila razveljavljena (ex nunc). Zakonska zveza, ki je sklenjena v nasprotju z določbami 23. člena, prvega odstavka 24. člena, 25., 26. ter prvega in drugega odstavka 27. člena DZ, je neveljavna. Nebistvena kršitev obličnosti pri sklepanju zakonske zveze ne vpliva na veljavnost zakonske zveze.

6 Pravice in obveznosti zakoncev⁵

- razmerja med zakoncema temeljijo na vzajemnem spoštovanju, zaupanju in medsebojni pomoči
- svobodno odločanje o rojstvu otrok
- svobodna izbira poklica in dela
- stanovanjsko varstvo
- odločanje o skupnih zadevah
- prispevek zakoncev
- preživljanje med zakoncema v času zakonske zveze

⁵ GLEJ DZ, 56. DO 62. ČLEN.

7 Premoženska razmerja med zakonci⁶

- sklepanje pravnih poslov
- domneva zakonitega premoženjskega režima
- zakoniti premoženjski režim
- skupno premoženje
- deleža zakoncev na skupnem premoženju
- skupno upravljanje in razpolaganje
- dogovor o upravljanju in razpolaganju
- razdelitev skupnega premoženja
- dolgovi in terjatve na skupnem premoženju
- višina deležev na skupnem premoženju
- deleža zakoncev pri delitvi skupnega premoženja
- način delitve premoženja
- predmeti za opravljanje poklica in osebni predmeti
- posebno premoženje
- razpolaganje s posebnim premoženjem
- vlaganja v nepremičnine
- vlaganja v podjetje
- podjetniško premoženje zakoncev
- skupne obveznosti zakoncev
- določitev deleža dolžnika na skupnem premoženju
- posebne obveznosti zakonca
- pogodba o ureditvi premoženjskopравnih razmerij
- vsebina registra
- vzpostavitev registra
- podatki v registru
- nevpisana pogodba o ureditvi premoženjskopравnih razmerij

8 Opredelitev skupnega premoženja zakoncev

Na podlagi 67. člena DZ so skupno premoženje zakoncev vse premoženjske pravice, ki so bile pridobljene z delom ali odplačno med trajanjem zakonske zveze in življenjske skupnosti zakoncev. Skupno premoženje zakoncev je tudi premoženje, ki je pridobljeno na podlagi in s pomočjo skupnega premoženja oziroma iz premoženja, ki iz njega izhaja.

Skupno premoženje zakoncev pripada zakoncema skupaj in obsega vse premoženjske pravice zakoncev. Na skupnem premoženju zakoncev deleži vsakega od njiju niso določeni in imata zakonca skupno lastnino (68. člen DZ).

⁶ GLEJ DZ, 63. DO 94. ČLEN

Na podlagi prvega odstavka 4. člena DZ je zunajzakonska skupnost dalj časa trajajoča življenjska skupnost moškega in ženske, ki nista sklenila zakonske zveze, in ni razlogov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna. Taka skupnost ima v razmerju med njima enake pravne posledice po DZ, kakor če bi sklenila zakonsko zvezo. Zato bomo v nadaljevanju tega članka uporabljali termin zakonec, ki pa velja tudi za zunajzakonskega partnerja.

Zakonca za obveznosti nastale na podlagi 82. člena DZ odgovarjata solidarno. To pomeni, da lahko za obveznosti, ki jih prevzame en zakonec, oba zakonca odgovarjata z vsem svojim premoženjem, pogoj za to pa je, da obveznost izvira iz skupnega premoženja. To pomeni, da ni pomembno kdo izmed zakoncev je prevzel obveznost v zvezi s skupnim premoženjem; če ta obveznost izvira iz skupnega premoženja oba zakonca zanjo odgovarjata nerazdelno z vsem svojim premoženjem. Upnik lahko izbira od katerega izmed zakoncev bo zahteval celotno izpolnitev obveznosti, izbral bo tistega, od katerega je bolj verjetno, da bo lahko izterjal svoj dolg. Zakonec, ki bo izpolnil celotno obveznost, bo imel proti svojemu zakoncu regresni zahtevek na povračilo presežka od njegovega dela obveznosti.

Problematika solidarne odgovornosti je v prelivanju premoženjskih mas, ko se skupno in posebno premoženje zakoncev pomešata. Ko eden izmed zakoncev prispeva v poravnavo skupne obveznosti iz svojega posebnega premoženja, ima lahko njegov vložek iz posebnega premoženja rezultat v obliki višjega deleža na skupnem premoženju. V primeru, ko je zakonska zveza prenehala preden so bile skupne obveznosti poravnane, to ne vpliva na solidarno odgovornost zakoncev za tako obveznost, saj je nastala v času trajanja zakonske zveze in izhaja iz skupnega premoženja zakoncev. Tudi v primeru razpada zakonske zveze, se deleži na skupnem premoženju ne morejo spremeniti in zakonca za obveznosti še vedno odgovarjata v skladu z deleži na skupnem premoženju.

9 Zakoniti in pogodbeni premoženjski režim

Zakoniti premoženjski režim je sestavljen iz skupnega premoženja zakoncev, posebnega premoženja enega in drugega zakonca.

Skupno premoženje zakoncev je premoženje, ki ga zakonca pridobita od sklenitve zakonske zveze dalje. Da gre za skupno premoženje zakoncev morata biti izpolnjena dva pogoja: obstoj zakonske zveze in da je premoženje pridobljeno z delom (odplačno).

Skupno premoženje pripada zakoncema skupaj. Na skupnem premoženju zakoncev deleži vsakega od njiju niso določeni, govorimo o skupni lastnini obeh zakoncev, zato zakonec ne more razpolagati s svojim nedoločenim deležem na skupnem premoženju s pravnimi posli med živimi, zlasti ga ne more odsvojiti ali obremeniti. Posebno premoženje zakonca pa je premoženje, ki ga zakonec že ima ob sklenitvi zakonske zveze, in premoženje, ki ga je zakonec pridobil na podlagi različnih pravnih naslovov neodplačno v času trajanja zakonske zveze (kot so npr. darila ali dediščina). V posebno premoženje spadajo tudi

pravice, ki so vezane na njegovo osebo (kot so npr. preživnine, invalidnine, odškodnina za telesne bolečine) ter osebne stvari manjše vrednosti namenjene izključno za njegovo osebno rabo (obleka, kozmetika, zdravstveni pripomočki).

Med zakoncema velja zakoniti premoženjski režim, ki ga predpisuje zakon. Če se zakonca z zakonitim premoženjskim režimom ne strinjata, pa lahko svoja premoženjska razmerja uredita drugače, s sklenitvijo pogodbe o ureditvi premoženjsko pravnih razmerij v notarskem zapisu, ki se ne sklepa samo pred sklenitvijo zakonske zveze, temveč jo lahko zakonca kot tudi zunajzakonska partnerja skleneta kadarkoli med trajanjem njune zveze. Sklenjene pogodbe se hranijo v registru pogodb o ureditvi premoženjsko pravnih razmerij pri Notarski zbornici.

10 Prenehanje zakonske zveze

Zakonska zveza preneha s smrtjo enega zakonca, z razglasitvijo enega zakonca za mrtvega, z razveljavitvijo ali z razvezo zakonske zveze.

Razveza zakonske zveze je lahko sporazumna razveza, sporazumna razveza pred notarjem, razveza na podlagi predloga v nepravdnem sodnem postopku.

Ob razveljavitvi zakonske zveze se za razmerja zakoncev iz neveljavne zakonske zveze do skupnih otrok smiselno uporabljajo določbe za razmerja do skupnih otrok ob razvezi zakonske zveze.

11 Razmerja med razvezanima zakoncema

Podrobneje so razmerja med razvezanimi zakoncema opredeljena od 100. do 111. člena DZ. V nadaljevanju so naštet le razmerja, ki so pomembna za ureditev ob razvezi zakonske zveze med razvezanima zakoncema.

- pravica do preživnine
- stanovanjsko varstvo ob razvezi
- vračanje daril
- nadaljevanje razveznega postopka po pravnih naslednikih

Zunajzakonska skupnost

DZ v 4. členu definira zunajzakonsko skupnost:

"Zunajzakonska skupnost je dalj časa trajajoča življenjska skupnost moškega in ženske, ki nista sklenila zakonske zveze, in ni razlogov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna. Taka skupnost ima v razmerju med njima enake pravne posledice po tem zakoniku, kakor če bi sklenila zakonsko zvezo; na drugih pravnih področjih pa ima taka skupnost pravne posledice, če zakon tako določa.

Če je odločitev o pravici ali obveznosti odvisna od vprašanja obstoja življenjske skupnosti iz prejšnjega odstavka, se o tem vprašanju odloči v postopku za ugotovitev te pravice ali obveznosti. Odločitev o tem vprašanju ima pravni učinek samo v stvari, v kateri je bilo to vprašanje rešeno."

Do odprave ugotovljene protiuustavnosti se šteje, da je zakonska zveza in zunajzakonska skupnost življenjska skupnost dveh oseb.

1 Ureditev pravnih posledic zunajzakonske skupnosti v slovenski zakonodaji zunaj družinskega prava

Zakon o dedovanju

Zakon o dedovanju kmetijskih gospodarstev

- Obligacijski zakonik
- Stvarnopravni zakonik
- Zakon o pravdnem postopku
- Zakon o kazenskem postopku
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
- Zakon o socialnem varstvu
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
- Zakon o vrtcu
- Zakon o dohodnini
- Zakon o pomilostitvi
- Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku

- Zakon o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo
- Stanovanjski zakon
- Zakon o delovnih razmerjih
- Zakon o splošnem upravnem postopku
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju

Razmerja med starši in otroki

1 Ugotavljanje očetovstva in materinstva

Podrobneje je ugotavljanje očetovstva in materinstva urejeno od 112. do 127. člena DZ in 88. do 92. člen ZNP-1.

V nadaljevanju so naštet le podpoglavja, ki so pomembna pri ugotavljanju očetovstva in materinstva:

- otrokova mati
- oče otroka, rojenega v zakonski zvezi
- oče otroka, ki ni rojen v zakonski zvezi
- priznanje očetovstva (pogoja za priznanje očetovstva, soglasje k priznanju očetovstva, soglasje v posebnih primerih, priznanje v posebnih primerih, postopek priznanja očetovstva otroka, ki ni rojen v zakonski zvezi)
- predlog matere za ugotovitev očetovstva
- predlog otroka za ugotovitev očetovstva
- predlog za ugotovitev očetovstva po smrti domnevnega očeta
- predlog za ugotovitev očetovstva, če ni materinega soglasja
- predlog moškega za ugotovitev očetovstva
- prispevek očeta k stroškom zaradi nosečnosti in poroda
- ugotavljanje materinstva

2 Izpodbijanje očetovstva in materinstva

Podrobneje je ugotavljanje očetovstva in materinstva urejeno od 128 do 134. člena DZ.

V nadaljevanju so naštet le podpoglavja, ki so pomembna pri izpodbijanju očetovstva in materinstva:

- predlog otrokovega očeta
- predlog otrokove matere
- predlog otroka
- predlog domnevnega očeta
- izpodbijanje materinstva

3 Očetovstvo in materinstvo pri otrocih, spočetih z biomedicinsko pomočjo

Očetovstvo in materinstvo pri otrocih, spočetih z biomedicinsko pomočjo ureja 133. in 134. člen DZ.

4 Obveznosti in pravice staršev in otrok

Obveznosti in pravice staršev in otrok so urejene od 135. do 152. člena DZ in 93. do 104. člen ZNP-1.

Starši imajo glavno in enako odgovornost za varstvo in vzgojo otroka ter njegov razvoj. Koristi otroka so njihova poglavitna skrb. Država jim nudi pomoč pri izvajanju njihove odgovornosti.

4.1 Vsebina starševske skrbi

Starševska skrb so obveznosti in pravice staršev, ki se nanašajo na skrb za otrokovo življenje in zdravje, njegovo vzgojo, varstvo in nego, nadzor nad otrokom in skrb za njegovo izobraževanje ter obveznosti in pravice staršev, ki se nanašajo na zastopanje in preživljanje otroka ter na upravljanje njegovega premoženja.

4.2 Obveznosti staršev

Starši morajo skrbeti za življenje in zdravje svojih otrok, jih varovati, negovati in vzgajati ter nadzorovati.

4.3 Varstvo in vzgoja otrok

Če starši ne živijo ali ne bodo več živeli skupaj, se morajo sporazumeti o varstvu in vzgoji skupnih otrok v skladu z njihovimi koristmi. Sporazumejo se lahko za skupno varstvo in vzgojo otrok, da so vsi otroci v varstvu in vzgoji pri enem od njiju ali da so eni otroci pri enem, drugi pri drugem od njiju.

4.4 Skupno varstvo in vzgoja otroka

Sodna poravnava ali odločitev sodišča o skupnem varstvu in vzgoji otroka mora vsebovati odločitev o stalnem prebivališču otroka, o tem, kateremu od staršev se vročajo pošiljke za otroka in o preživljanju otroka.

4.5 Preživljanje otrok

Starši, ki ne živijo ali ne bodo več živeli skupaj, pa tudi starši, ki živijo skupaj, se sporazumejo o preživljanju skupnih otrok.

Stiki s starši

Otrok ima pravico do stikov z obema od staršev in oba od staršev imata pravico do stikov z otrokom. S stiki se zagotavljajo koristi otroka.

4.6 Stiki z drugimi osebami

Otrok ima pravico do stikov z drugimi osebami, s katerimi je družinsko povezan in nanje osebno navezan, razen če je to v nasprotju s koristjo otroka. Šteje se, da so take osebe predvsem njegovi stari starši, bratje in sestre, polbratje in polsestre, nekdanja rejnica ali rejnik.

4.7 Otrokovo mnenje in mnenje centra za socialno delo

Sodišče pri odločitvi o varstvu, vzgoji in preživljanju otroka, o stikih, izvajanju starševske skrbi in podelitvi starševske skrbi sorodniku upošteva tudi otrokovo mnenje, ki ga je otrok izrazil sam ali po osebi, ki ji zaupa in jo je sam izbral, če je sposoben razumeti njegov pomen in posledice.

4.8 Vnaprej izražena volja staršev

Starši lahko za primer smrti ali trajnejše nezmožnosti izvajanja starševske skrbi vnaprej izrazijo voljo glede: osebe, kateri se otrok zaupa v varstvo in vzgojo, sorodnika, ki se mu podeli starševska skrb, posvojitelja ali skrbnika.

4.9 Zastopanje otrok

Otroke zastopajo starši, razen če zakon določa drugače.

4.10 Sklepanje pravnih poslov

Otrok, ki dopolni 15 let, lahko sam sklepa pravne posle, če zakon ne določa drugače.

4.11 Upravljanje otrokovega premoženja

Otrokovo premoženje upravljajo v njegovo korist njegovi starši.

4.12 Dohodki iz premoženja otroka

Dohodke iz premoženja otroka smejo starši uporabljati predvsem za njegovo preživljanje, vzgojo in izobraževanje, če sami nimajo zadosti sredstev pa tudi za nujne potrebe družinske skupnosti.

4.13 Odsvojitvev in obremenitev stvari iz otrokovega premoženja

Starši smejo odsvojiti ali obremeniti stvari iz premoženja svojega otroka samo zaradi njegovega preživljanja, vzgoje in izobrazbe ali če to zahteva kakšna druga njegova korist.

4.14 Razpolaganje s plačo

Otrok, ki je dopolnil 15 let in je zaposlen, lahko razpolaga s svojo plačo. Pri tem mora prispevati za svoje preživljanje in izobraževanje.

Starševsko skrb izvajata oba od staršev sporazumno v skladu s koristjo otroka. Če se sama o tem ne sporazumeta, jima pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo, na njuno željo pa tudi mediatorji.

Starševska skrb preneha s polnoletnostjo otroka, to je, ko dopolni 18 let, ali če otrok pridobi popolno poslovno sposobnost pred polnoletnostjo.

Otrok pridobi popolno poslovno sposobnost s sklenitvijo zakonske zveze.

5 Ukrepi za varstvo koristi otroka

Ukrepi za varstvo koristi otroka so urejeni od 153. do 182a. člena DZ in 105. do 112. člena ZNP-1.

Sodišče in center za socialno delo morata izvesti potrebna dejanja in ukrepe, ki jih zahtevata vzgoja in varstvo otroka ali varstvo njegovih premoženjskih ter drugih pravic in koristi.

5.1 Obveznost države pri varovanju koristi otroka

Starši imajo pred vsemi drugimi pravico in obveznost varovati pravice in koristi svojega otroka, zato država izvede ukrepe za varstvo pravic in koristi otroka le takrat, ko starši te svoje pravice in obveznosti ne izvajajo ali je ne izvajajo v korist otroka.

Ukrepi za varstvo koristi otroka se lahko izvajajo, dokler otrok ne postane popolnoma poslovno sposoben, če ta zakonik ne določa drugače.

Ukrepe za varstvo koristi otroka izreka sodišče.

5.2 Načelo najmilejšega ukrepa

156. člen DZ določa, da je pri izbiri ukrepa za varstvo koristi otroka potrebno upoštevati dve omejitvi: izreče naj se tak ukrep, s katerim bodo starši čim manj omejeni pri izvajanju starševske skrbi, če je z ukrepom mogoče doseči zavarovanje največje koristi otroka; in naj se stremi k izreku takega ukrepa s katerim se otrok staršem ne odvzame.

5.3 Pogoj za izrekanje ukrepov za varstvo koristi otroka

Sodišče izreče ukrep za varstvo koristi otroka, če ugotovi, da je otrok ogrožen.

5.4 Otrokovno mnenje

Sodišče pri odločanju o ukrepu za varstvo koristi otroka upošteva otrokovo mnenje, ki ga je otrok izrazil sam ali po osebi, ki ji zaupa in jo je sam izbral, če je sposoben razumeti njegov pomen in posledice.

5.5 Vrste ukrepov

Ukrepi za varstvo koristi otroka so začasne odredbe, nujni odvzem otroka in ukrepi trajnejšega značaja.

5.6 Odločanje o ukrepih in spremljanje izvajanja ukrepov

Sodišče po uradni dolžnosti ali na predlog izreče ukrepe za varstvo koristi otroka, odloči o prenehanju ukrepa, če so prenehali razlogi zanj, izreče drug ukrep za varstvo koristi otroka, če se med izvajanjem ukrepa izkaže, da slabo vpliva na otrokovo zdravje, razvoj ali premoženje, odloči o podaljšanju izrečenega ukrepa ali ukrep ponovno izreče.

6 Začasne odredbe

DZ ureja začasne odredbe od 161. do 166. člena in ZNP-1v 100. členu ter ZIZ-1 od člena 273. do 279. člena.

6.1 Pogoj za izdajo začasne odredbe

Sodišče izda začasno odredbo, če je verjetno izkazano, da je otrok ogrožen.

6.2 Vrste začasnih odredb

- odredbo, s katero otroka odvzame staršem in ga namesti k drugi osebi, v krizni center, v rejništvo ali v zavod;
- odredbo o vstopu v stanovanje ali druge prostore, v katerih se otrok nahaja, proti volji staršev;
- odredbo o prepovedi ali omejitvi stikov;
- odredbo o načinu izvajanja stikov;
- odredbo o vzgoji in varstvu otroka;
- odredbo o preživljanju otroka;
- odredbo o prepovedi prehoda državne meje z otrokom;
- odredbo o izselitvi nasilnega člana iz skupnega stanovanja;
- odredbo o prepovedi približevanja otroku osebam, ki ga ogrožajo;
- odredbo o zavarovanju na premoženju staršev ali otroka;
- odredbo o zdravniškem pregledu ali zdravljenju.

6.3 Začasna odredba o stikih pod nadzorom

Sodišče lahko z začasno odredbo odloči, da se stiki izvajajo ob navzočnosti strokovne osebe centra za socialno delo ali zavoda, v katerega je bil otrok nameščen.

6.4 Vloga strokovne osebe pri stikih pod nadzorom

Strokovna oseba centra za socialno delo ali zavoda, v katerega je bil otrok nameščen, udeležence stika pripravi na stik.

6.5 Začasna odredba o zdravniškem pregledu ali zdravljenju

Ko je otrok v skladu z zakonom, ki ureja pacientove pravice, sposoben privoliti v medicinski poseg ali v zdravstveno oskrbo, se začasna odredba o zdravniškem pregledu ali zdravljenju lahko izda le z njegovim soglasjem.

6.6 Izdaja sodne odločbe po izdani začasni odredbi

Če je bila začasna odredba izdana pred uvedbo postopka za izdajo sodne odločbe o vzgoji, varstvu in preživljanju otroka, o stikih, o izvajanju starševske skrbi ali o ukrepu za varstvo koristi otroka trajnejšega značaja, mora biti ta postopek uveden v sedmih dneh od izdaje začasne odredbe.

7 Nujni odvzem otroka

7.1 Izvedba nujnega odvzema otroka

Če je z verjetnostjo izkazana tako huda ogroženost otroka, da je njegove koristi mogoče zavarovati le s takojšnjim odvzemom otroka staršem, center za socialno delo odvzame otroka in ga namesti k drugi osebi, v krizni center, v rejništvo ali v zavod, še preden sodišče odloči o predlogu za izdajo začasne odredbe.⁷

7.2 Izdaja začasne odredbe

Center za socialno delo mora v 12 urah po odvzemu otroka predlagati sodišču izdajo začasne odredbe o odvzemu otroka. O predlogu za izdajo začasne odredbe mora sodišče odločiti takoj, najkasneje pa v 24 urah.⁸

8 Ukrepi trajnejšega značaja

Ukrepe trajnejšega značaja so urejeni od 169. do 176. člena DZ.

8.1 Mnenje centra za socialno delo glede ukrepa trajnejšega značaja

Pri odločitvi o ukrepu za varstvo koristi otroka trajnejšega značaja sodišče upošteva mnenje centra za socialno delo.

8.2 Načrt pomoči družini in otroku

Center za socialno delo pred odločitvijo sodišča o ukrepu trajnejšega značaja izdela načrt pomoči družini in otroku. Poročilo o izvajanju načrta pomoči se posreduje sodišču enkrat letno.

- omejitev starševske skrbi
- odločitev o zdravniškem pregledu ali zdravljenju
- omejitev ali odvzem pravice do stikov
- odvzem otroka staršem
- namestitev otroka v zavod
- odvzem starševske skrbi

7 DZ, 167/1. ČLEN

8 DZ, 168. ČLEN

9 Obveznost preživljanja med starši in otroki

9.1 Obveznost preživljanja otrok in obveznost preživljanja staršev⁹

Starši morajo preživljati svoje otroke do polnoletnosti, tako da v skladu s svojimi zmožnostmi zagotovijo življenjske razmere, potrebne za otrokov razvoj, za zagotavljanje njegovega uspešnega telesnega in duševnega razvoja. Otroka, ki je vpisan v srednješolsko izobraževanje, morajo starši preživljati tudi po polnoletnosti, če se redno šola in ni zaposlen ter ni vpisan v evidenco brezposelnih oseb. Obveznost preživljanja traja najdlje do otrokovega dopolnjenega 26. leta starosti.

Polnoletni otrok mora po svojih zmožnostih preživljati starše, če ti nimajo dovolj sredstev za življenje in si jih ne morejo pridobiti, vendar najdlje toliko časa, kot so starši dejansko preživljali njega.

9.2 Obveznost preživljanja otroka v primeru izrečenega ukrepa

Tisti od staršev, ki mu je odvzeta ali omejena starševska skrb, ni oproščen obveznosti preživljanja otroka. Prav tako niso oproščeni te obveznosti starši, katerih otrok je nameščen k drugi osebi, v rejništvo ali zavod ter starši, katerih otrok je postavljen pod skrbništvo.

9.3 Obveznost preživljanja otrok zakonca ali zunajzakonskega partnerja

Zakonec ali zunajzakonski partner mora preživljati otroka svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja, ki živi z njima, razen če je otroka sposoben preživljati ta ali drugi od staršev.

9.4 Odpoved pravici do preživnine nima pravnega učinka

Preživnina se določi glede na potrebe upravičenca ter materialne in pridobitne zmožnosti zavezanca.

Preživnina se določi v mesečnem znesku in za naprej, zahteva pa se lahko od dneva vložitve predloga ali predloga za določitev preživnine. Sodišče na zahtevo ali predlog upravičenca ali zavezanca zviša, zniža ali odpravi z izvršilnim naslovom določeno preživnino, če se spremenijo potrebe upravičenca ali zmožnosti zavezanca, na podlagi katerih je bila preživnina določena. Z izvršilnim naslovom določena preživnina se uskladi enkrat letno z indeksom rasti cen življenjskih potrebščin v Republiki Sloveniji. Uskladitev se opravi v mesecu januarju, pri čemer se upošteva kumulativna rast cen življenjskih potrebščin od meseca, od katerega je bila preživnina nazadnje določena ali

⁹ DZ, 183/1,2. člen in 185/1. člen

usklajena. Količnik uskladitve preživnin objavi minister, pristojen za družino, v Uradnem listu Republike Slovenije.

Kdor je imel stroške s preživljanjem osebe, ki mu je ni bilo treba preživljati, sme s predlogom zahtevati njihovo povračilo od tistega, ki bi jo moral preživljati, če so bili ti stroški potrebni.¹⁰

10 Predhodno svetovanje in mediacija

10.1 Predhodno svetovanje

Zakonca se, preden vložita predlog ali predlog za sporazumno razvezo zakonske zveze, udeležita predhodnega svetovanja pri centru za socialno delo, razen če:

- nimata skupnih otrok, nad katerimi imata starševsko skrb;
- je eden od zakoncev nerazsoden;
- ima eden od zakoncev neznano prebivališče ali je pogrešan;
- en ali oba zakonca živita v tujini.

Strokovno svetovanje paru

Če zakonca ob predhodnem svetovanju ugotovita, da obstaja možnost za ohranitev zakonske zveze, ju strokovni delavec CSD seznaniti z možnostjo prostovoljne udeležbe na strokovnem svetovanju z namenom ohranitve zakonske zveze. Strokovnega svetovanja se lahko udeležijo tudi zunajzakonski partnerji. Strokovno svetovanje izvajajo centri za socialno delo.

Svetovanje pred začetkom postopka za varstvo koristi otroka določa 203. člen DZ:

Starša se, preden sodišču predlagata, naj odloči o varstvu in vzgoji otroka, o njegovem preživljanju in o njegovih stikih z njimi ali z drugimi osebami ali o vprašanih izvajanju starševske skrbi, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj, udeležita predhodnega svetovanja pri centru za socialno delo, razen če:

- je eden od staršev nerazsoden;
- eden od staršev živi v tujini, je pogrešan ali neznanega prebivališča.

Namen predhodnega svetovanja je starša oziroma drugo osebo opozoriti na varstvo koristi otroka pri urejanju razmerij z otrokom, na dober vpliv sporazumnega urejanja teh razmerij in jih v tej zvezi seznaniti tudi z namenom postopka mediacije.

Svetovanje je treba opraviti tudi pred vložitvijo predloga za izdajo nove odločbe o kateri izmed zadev, navedenih v prvem odstavku tega člena.

10 DZ, 194. do 199. člen

10.2 Mediacija

Družina kot osnovna družbena celica je zaščitena s številnimi pravnimi akti. Dejstvo je, da so družinskopravni spori že po svoji naravi specifični, saj izhajajo iz intimnih in čustvenih potreb ljudi, rešitve le-teh pa imajo za vse člane družine dolgoročne posledice. Cilj mediacije v družinskopravnih sporih je pomagati partnerjem v konfliktu, da pridejo do sporazumne rešitve vseh spornih vprašanj in sklenejo pravno zavezujoč dogovor. Pri tem je pomembno, da se v družini izboljša komunikacija, razumevanje in pripravljenost sodelovanja.

Določba 13. člena Družinskega zakonika določa, da je mediacija v družinskih zadevah postopek, v katerem udeleženske in udeleženci (v nadaljevanju: udeleženec) prostovoljno s pomočjo ene ali več nevtralnih tretjih oseb – mediator ali mediatorjev (v nadaljevanju: mediator) skušajo doseči mirno rešitev spora, ki izvira iz medsebojnih družinskih razmerij.

V 205. členu DZ je določeno, da se mediacija prvenstveno izvaja pred začetkom sodnega postopka z namenom oblikovati predlog za sporazumno razvezo zakonske zveze ali predlog za sklenitev sodne poravnave o varstvu in vzgoji otroka, o njegovem preživljanju in o njegovih stikih s starši ali z drugimi osebami ali o vprašanih izvajanja starševske skrbi, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj.

Za varstvo otroka je v postopku družinske mediacije, kjer se rešujejo vprašanja glede varstva, vzgoje, preživljanja ter stikov z otroki, primerna vključitev komediatorja, ki je strokovnjak s področja socialnega dela ali psihologije.

Posebnosti mediacije v sporih iz razmerij do otrok so določene v določbi 210. člena DZ, ki v prvem odstavku določa, da lahko mediator v mediacijo vključi tudi otroka, ki je sposoben razumeti pomen in posledice mediacije, če oceni, da je to otroku v korist. Določba drugega odstavka citiranega člena DZ določa, da mora mediator pri mediaciji vselej upoštevati načelo največje otrokove koristi. Nadalje določba tretjega odstavka 210. člena DZ določa, da se v primerih suma nasilja v družini mediacija med strankama ne izvaja. Četrti odstavek 210. člena DZ določa, da mediator, ki v mediaciji izve, da je otrok ogrožen, je dolžan o tem obvestiti center za socialno delo. V petem odstavku 210. člena DZ je določeno, da strokovni delavec centra za socialno delo, ki je sodeloval pri mediaciji, ne sme sodelovati pri izdelavi mnenja za sodišče v postopku za varstvo koristi otroka.

Naloga mediatorja v družinskopravnih sporih je, da celoten postopek skrbi za korist otrok in usmerja starše, da postavijo v ospredje potrebe svojih otrok ter, da med udeleženci ustvari primerno komunikacijo in, kadar je potrebno, določi ločena srečanja.

Družinskopravna mediacija pridružena sodišču znotraj časovnega okvirja treh mesecev poteka toliko časa, dokler o smiselnosti postopka obstaja soglasje udeležencev oziroma preneha, če mediator oceni, da ni več smiselna. V primeru, da udeleženci v postopku

mediacije dosežejo dogovor o sporazumni rešitvi spora, mediator sestavi osnutek sodne poravnave. Ko udeleženci mediacije izjavijo, da soglašajo z besedilom osnutka sodne poravnave, se v prisotnosti sodnika sestavi zapisnik o sodni poravnavi. Sodna poravnava ima po podpisu udeležencev mediacije in sodnika enako pravno moč kot sodba, torej je izvršljiva. V nasprotnem primeru, torej, ko se mediacija ne zaključi uspešno, se postopek vrne na sodišče.

Prednosti družinskopravne mediacije pridružene sodiščem so hitrost in ekonomičnost postopka ter, da udeleženci mediacije obdržijo nadzor nad postopkom, celostno rešujejo odprta družinskopravna vprašanja in izboljšajo medsebojno razumevanje.

Posvojitve

DZ ureja posvojitve od 212. do 230. člena in v 121. in 122. členu ZNP-1.

Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-91/21-19, Up-675/19-32, z dne 16.6.2022, o ugotovitvi, da sta bila 135. in 138. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v neskladju z Ustavo, o razveljavitvi prvega stavka tretjega odstavka 2. člena Zakona o partnerski zvezi in o ugotovitvi, da sta prvi odstavek 213. člena in 223. člen Družinskega zakonika v neskladju z Ustavo ter odločba o razveljavitvi sodbe Upravnega sodišča in o odpravi odločbe Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (Uradni list RS, št. 94-2372/2022), objavljena 13.7.2022, ki velja od 14.7.2022, določa:

"...

3. Prvi odstavek 213. člena in 223. člen Družinskega zakonika (Uradni list RS, št. 15/17 in 22/19) sta v neskladju z Ustavo.

4. Državni zbor Republike Slovenije mora ugotovljeno neskladje iz prejšnje točke izreka odpraviti v roku šestih mesecev po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije.

5. Do odprave ugotovljenega neskladja iz 3. točke izreka te odločbe veljajo za skupno posvojitve s strani istospolnih partnerjev, ki živita v partnerski zvezi, enaka pravila, kot veljajo po veljavni zakonski ureditvi za skupno posvojitve s strani zakoncev.

..."

1 Pogoji za posvojitve in razmerja, ki nastanejo s posvojitvijo

Posvojiti se sme samo otrok.

Posvojitelja sta lahko zakonca ali zunajzakonska partnerja lahko samo skupaj posvojita otroka, razen če eden od njiju posvoji otroka svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja. Izjemoma je lahko posvojitelj tudi ena oseba, če ta ni v zakonski zvezi ali v zunajzakonski skupnosti, če je to v otrokovo korist.

NI MOGOČE posvojiti sorodnika v ravni vrsti, prav tako tudi ni mogoče posvojiti brata ali sestre.

Skrbnik ne more posvojiti svojega varovanca, dokler traja med njima skrbniško razmerje. Posvojitelj le polnoletna oseba, ki je vsaj 18 let starejša od otroka. izjema glej 1. odst. 215. člena.

Sodišče v postopku posvojitve upošteva tudi otrokovo mnenje in je potrebno njegovo soglasje, če je sposoben razumeti njegov pomen in posledice.

2 Ovire za posvojitev

Posvojitelj ne more biti oseba:

- ki ji je odvzeta starševska skrb;
- ki živi skupaj z osebo, ki ji je odvzeta starševska skrb;
- ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, ali zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo ali kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost, za katerega se storilec preganja na predlog;
- ki živi skupaj z osebo, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, ali zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo ali kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost, za katerega se storilec preganja na predlog;
- za katero se utemeljeno domneva, da bi posvojitev izrabila v škodo otroka;
- ki ne daje jamstva, da bo izvajala starševsko skrb v korist otroka;
- ki ni poslovno sposobna ali oseba s tako motnjo v duševnem razvoju ali s tako boleznijo, zaradi katere posvojitev ne bi bila v korist otroka.

Posvojitelj je izjemoma lahko tuj državljan, če CSD za otroka, ki naj bi bil posvojen, ni mogel najti primernega posvojitelja med državljani Republike Slovenije. To ne velja, če otroka posvoji zakonec ali zunajzakonski partner enega od otrokovih staršev ali otrokov sorodnik. Soglasje mora dati minister, pristojen za družino.

3 Razmerja med otrokom in posvojiteljem in pravne posledice posvojitve

S posvojitvijo:

- nastanejo med otrokom in njegovimi potomci ter posvojiteljem in njegovimi sorodniki enaka razmerja kakor med sorodniki, če zakon ne določa drugače,
- prenehajo pravice in obveznosti otrokom do njegovih staršev in drugih sorodnikov ter pravice in obveznosti staršev in sorodnikov do njega,
- če posvoji otroka zakonec ali zunajzakonski partner enega od otrokovih staršev, ne prenehajo pravice in obveznosti otroka do tega od staršev in njegovih sorodnikov ter pravice in obveznosti tega od staršev in njegovih sorodnikov do otroka,
- se v matični register vpišejo posvojitelji kot otrokovi starši.

- po pravnomočnosti odločbe o posvojitvi posvojena oseba nima pravice do seznanitve z osebnimi podatki svojih bioloških staršev, ki se vodijo v matičnem registru in v drugih evidencah osebnih podatkov, prav tako ti nimajo pravice do seznanitve z osebnimi podatki otroka, ki so ga dali v posvojitev za seznanitev z nekaterimi podatki glej 222. člen DZ

4 Postopek za ugotavljanje pogojev za posvojitev

Zakonca ali zunajzakonska partnerja ali posameznik vložijo pri CSD pisno prijavo, s katero izrazijo željo za posvojitev.

Po prejemu pisne prijave CSD ugotavlja primernost prijavitelja ugotavljanje ne sme trajati > 1 leto izpolnjevanje pogojev za posvojitev, ki jih določa DZ in pripravi strokovno mnenje o prijavitelju, ki ga pred posvojitvijo preveri.

Če je prijavitelj primeren za posvojitelja, mu CSD dodeli status kandidata za posvojitelja in ga vpiše v centralno zbirko podatkov o kandidatih za posvojitelje.

CSD med vsemi možnimi kandidati za posvojitelja glede na otrokove značilnosti in potrebe, želje, ki jih je izrazil kandidat, strokovno mnenje centra za socialno delo, željo bioloških staršev glede bodočih posvojiteljev in čas vpisa v centralno zbirko podatkov o kandidatih za posvojitelje izbere najprimernejšega kandidata in vloži predlog za posvojitev pri sodišču.

Če sodišče ugotovi, da so izpolnjeni s tem zakonikom predpisani pogoji za posvojitev, zlasti pa, da je posvojitev v korist otroka, izda odločbo o posvojitvi. Če sodišče ugotovi, da niso izpolnjeni predpisani pogoji za posvojitev ali da posvojitev ne bi bila v korist otroka, predlog zavrne. Sodišče pravnomočno sodno odločbo o posvojitvi otroka v 15 dneh od njene pravnomočnosti pošlje pristojnemu CSD zaradi vpisa podatkov v evidenco iz 284. člena tega zakonika in upravni enoti, ki posvojitev vpiše v matični register 229. člen DZ.

5 Podelitev starševske skrbi sorodniku (231. člen DZ)

Za otroka, ki nima živih staršev, lahko sodišče sorodniku, če je to otroku v korist, podeli starševsko skrb, če je pripravljen prevzeti skrb za otroka in izpolnjuje pogoje za posvojitev otroka iz DZ.

Sorodnik po 231. členu ZK je oseba, ki je z otrokom v krvnem sorodstvu v ravni vrsti do vštetega drugega kolena ali v stranski vrsti do vštetega četrtega kolena.

Sorodnikoma, ki sta v zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti, ali sorodniku in njegovemu zakoncu ali zunajzakonskemu partnerju, lahko sodišče starševsko skrb podeli le obema skupaj.

Oseba, ki ji je podeljena starševska skrb za otroka, enake obveznosti in pravice, kot bi jih imeli otrokovi starši in postane zakoniti zastopnik otroka. Oseba, ki ji je podeljena starševska skrb, mora otroka preživljati v skladu s 183. členom DZ.

V času izvajanja podeljene starševske skrbi pogoji za posvojitev otroka niso izpolnjeni.

Podelitev in prenehanje podeljene starševske skrbi se vpiše v matični register, in sicer se vpiše osebno ime sorodnika, ki mu je bila starševska skrb podeljena, in njegova EMŠO.

Rejništvo

Rejništvo je urejeno od 232. do 238. člena DZ in v členih 113. do 118. ZNP-1. Oblika družinsko pravnega varstva otrok, ki se izvaja z nego, vzgojo in oskrbovanjem v tuji družini, to je pri osebah, ki niso otrokovi starši oziroma posvojitelji, lahko pa so rejniki otrokovi sorodniki.

Namen rejništva: Otrok, ki iz različnih razlogov ne more živeti pri starših, zagotovi nadomestno družinsko varstvo, ki otroku omogoča zdravo rast, vzgojo, izobraževanje, skladen osebnostni razvoj in usposobitev za samostojno življenje ter delo.

Zagotavljanje izkušnje funkcioniranja družine, ki je ni mogoče pridobiti v drugih oblikah institucionalnega varstva.

Staršem ostanejo tiste pravice in obveznosti, ki so združljive z bistvom in namenom rejništva.

Staršem je pridržana pravica, da dajo svoje soglasje za najpomembnejše vzgojne ukrepe.

Rejnik ne upravlja otrokovega premoženja in ne zastopa otroka v premoženjskih zadevah, ta upravičenja ostanejo staršem oziroma skrbniku.

Obveznost staršev preživljati otroka ne preneha z namestitvijo otroka v rejništvo.

Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti ZIRD ureja pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi izvajati rejniško dejavnost, postopek pridobitve dovoljenja za izvajanje te dejavnosti, način izvajanja rejniške dejavnosti, spremljanje izvajanja te dejavnosti in njeno financiranje ter druga vprašanja, povezana z izvajanjem rejniške dejavnosti.

1 Razlogi za namestitev otroka v rejništvo

- če otrok nima svoje družine,
- če iz različnih razlogov ne more živeti pri starših
- če je otrokov telesni in duševni razvoj ogrožen v okolju, v katerem živi
- če otrok potrebuje usposabljanje v skladu z zakonom, ki ureja vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami.

2 Pristojnost za odločanje o namestitvi otroka

Odločitev o namestitvi otroka v rejništvo je razdeljena na sodišča ter CSD-je.

Sodišče odloči o namestitvi otroka v rejništvo z začasno odredbo, če je verjetno izkazano, da je otrok ogrožen, z odločitvijo o ukrepu odvzema otroka kot ukrepu trajnejšega značaja ali ob odločanju o vprašanju varstva in vzgoje otroka na podlagi 138. člena DK.

Sodišče odloči tudi o preživninski obveznosti vsakega od staršev v skladu s 184. členom DZ in drugimi določbami tega zakonika o obveznosti preživljanja med starši in otroki.

Rejništvo naj bi bil ukrep začasne narave in ne ukrep za trajno razrešitev problematike varstva in vzgoje otroka. Iz tega razloga DZ od CSD zahteva konstantno strokovno delo na konkretnih primerih, vse z namenom odprave vzrokov, zaradi katerih je prišlo do namestitve otroka v rejništvo. Naloge CSD pri izvajanju rejništva določa Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti ZIRD.

3 Prenehanje rejništva

S polnoletnostjo otroka, lahko pa tudi prej, če se je rejenec v zadostni meri usposobil za samostojno življenje oziroma je sposoben samostojno skrbeti za svoje pravice in interese.

Ko se ugotovi, da so prenehali razlogi, zaradi katerih je bil otrok nameščen v rejništvo.

Če CSD strokovno presodi, da je za otroka, ki zaradi motenj v telesnem ali duševnem razvoju ni sposoben za samostojno življenje in delo, koristno, da ostane v rejništvu, le-to s polnoletnostjo ne preneha.

Rejništvo se podaljša po polnoletnosti zaradi nadaljevanja šolanja rejenca, najdalj do dopolnjenega 26. leta starosti, če rejenec s tem soglaša in če CSD presodi, da bi prekinitev rejništva s polnoletnostjo pomenila zanj neugodne možnosti za nadaljnje šolanje in življenje.

CSD mora poskrbeti za to, da bodo koristi otrok zavarovane v najvišji možni meri, zato ima obveznost sprejemanja takojšnjih ukrepov za varstvo otroka v primerih, ko pride do odpovedi rejniške pogodbe ali ko se ta razveže.

Skrbništvo

Skrbništvo je urejeno od 239. do 279. člena DZ in v členih od 57. do 70. člena, 113. do 115. člena ZNP-1.

S skrbjo ter z zagotovitvijo vzgoje in izobraževanja naj se vsestransko razvije otrokova osebnost in da se usposobijo za samostojno življenje in delo.

Za odrasle osebe je namen skrbništva varstvo njihove osebnosti, ki se uresničuje predvsem z urejanjem zadev, ki jih te osebe ne morejo narediti same, ter s prizadevanjem za zdravljenje in usposabljanje za samostojno življenje.

Zavarovanje premoženjskih in drugih pravic ter koristi posameznikov.

Skrbnik je lahko oseba, ki ima osebne lastnosti in sposobnosti, potrebne za opravljanje obveznosti skrbnika, in ki privoli, da bo skrbnik.

Skrbnik ne more biti oseba:

- ki ji je odvzeta starševska skrb;
- ki ni poslovno sposobna;
- katere koristi so v navzkrižju s koristmi varovanca;
- ki je z varovancem sklenila pogodbo o dosmrtnem preživljanju;
- katere zakonec ali zunajzakonski partner je z varovancem sklenil pogodbo o dosmrtnem preživljanju;
- od katere, glede na njene osebne lastnosti ali razmerja z varovancem ali njegovimi starši, ni mogoče pričakovati, da bo pravilno opravljala skrbniške obveznosti.

Oseba skrbnika je:

- Varovančev zakonec, zunajzakonski partner ali sorodnik, če ni kolizije interesov.
- Pravna oseba, ki pooblasti svojega delavca za odgovorno osebo za izvajanje skrbništva.
- Skrbnik zastopa varovanca.
- Skrbnik mora vestno skrbeti za osebnost, pravice in koristi varovanca in skrbno upravljati njegovo premoženje.

Želje varovanca in sorodnikov

CSD ali sodišče upošteva želje varovanca, če jih je ta izrazil in če je sposoben razumeti njihov pomen in posledice, in če je to v korist varovanca. Upošteva pa tudi želje njegovega zakonca, zunajzakonskega partnerja ali njegovih sorodnikov, če je to v korist varovanca.

CSD ali sodišče lahko odloči, da se osebi za skrbnika imenuje CSD . Ta pooblasti svojega delavca za odgovorno osebo za izvajanje skrbništva.

Redno poslovanje in upravljanje skrbnika

V varovančevem imenu in na njegov račun samostojno opravlja, kar spada v redno poslovanje in upravljanje varovančevega premoženja. Pri svojem delu ga vodijo varovančeve koristi.

Pred vsakim važnejšim opravilom posvetovati z varovancem in njegovo mnenje mora upoštevati, če ga je varovanec izrazil in če je sposoben razumeti njegov pomen in posledice.

Brez dovoljenja CSD ne sme storiti ničesar, kar bi presevalo okvire rednega poslovanja ali upravljanja varovančevega premoženja.

Dovoljenje CSD je potrebno za: *odtujitev ali obremenitev varovančeve nepremičnine; odtujitev iz varovančevega premoženja premičnine večje vrednosti ali razpolagati s premoženjskimi pravicami večje vrednosti; odpovedati se dediščini ali volilu ali odkloniti darilo; vložitev predloga otroka za ugotovitev ali izpodbijanje očetovstva; izvajati druge ukrepe, če tako določa zakon*

Pravni posel z varovancem sme skleniti le z dovoljenjem CSD , ki dovoli sklenitev takšnega pravnega posla, če je varovancu v korist.

Skrbnikovo poročilo, pregled poročila in povračilo stroškov ter povrnitev škode

Skrbnik mora CSD poročati o svojem delu in mu dati račun o upravljanju premoženja enkrat na leto ali kadar CSD to zahteva (poročilo vsebuje, kaj je skrbnik ukrenil za varstvo varovančeve osebe, njegova skrb za vse drugo, kar je za varovanca potrebno, podatke o upravljanju varovančevega premoženja in razpolaganju z njim, o varovančevih dohodkih in izdatkih ter končno stanje tega premoženja).

CSD mora vestno pregledati skrbnikovo poročilo. V okvir pregleda poročila sodi tudi obisk varovanca, ki ga mora CSD opraviti vsaj enkrat letno.

Skrbnik ima pravico do povračila upravičenih stroškov, ki jih je imel pri opravljanju skrbniških obveznosti.

Skrbnik mora varovancu povrniti škodo, ki mu jo prizadene z malomarnim opravljanjem svojih obveznosti ali s samovoljno opustitvijo obveznosti skrbnika.

Odločba sodišča o razrešitvi in imenovanju novega skrbnika, odločba CSD o razrešitvi in imenovanju novega skrbnika

CSD ugotovi, da je skrbnik, ki ga je imenovalo sodišče, pri opravljanju skrbniških obveznosti malomaren, da zlorablja svoje pravice ali da s svojim delom ogroža varovančeve koristi, ali če ugotovi, da bi bilo za varovanca koristnejše, če bi imel drugega skrbnika, sodišču predlaga razrešitev in imenovanje novega skrbnika.

Sodišče razreši skrbnika, če sam tako zahteva v treh mesecih od dneva, ko je skrbnik zahteval razrešitev.

CSD ugotovi, da je skrbnik, ki ga je imenoval sam, pri opravljanju skrbniških obveznosti malomaren, da zlorablja svoje pravice ali da s svojim delom ogroža varovančeve koristi, ali če ugotovi, da bi bilo za varovanca koristnejše, če bi imel drugega skrbnika, razreši skrbnika in imenuje novega skrbnika.

CSD razreši skrbnika, če sam tako zahteva v treh mesecih od dneva, ko je skrbnik zahteval razrešitev.

Ugovor zoper delo skrbnika in CSD

Lahko poda varovanec, če je sposoben razumeti pomen in posledice ugovora, njegov zakonec, zunajzakonski partner, njegovi sorodniki, pristojni organi in strokovne institucije.

Ugovor rešuje pristojni CSD, ugovore zoper delo CSD pa ministrstvo, pristojno za družino.

1 Skrbništvo za otroke

Otroka, ki nima staršev ali za katerega starši ne skrbijo, postavi sodišče pod skrbništvo in mu imenuje skrbnika. Sodišče pošlje pravomočno odločbo CSD, s katero je otroka postavilo pod skrbništvo in imenovalo skrbnika.

Skrbnik enako skrben kakor starši, varovanca ni dolžan preživljati in ga imeti pri sebi.

Skrbnik mora dati dovoljenje za sklepanje pravnih poslov, ki so tako pomembni, da bistveno vplivajo na otrokovo življenje pred polnoletnostjo ali po njej.

Skrbnik potrebuje dovoljenje CSD glede vpisa ali izpisa otroka iz šole ali spremeniti vrsto izobraževanja; odločitve o izbiri otrokovega poklica ali opravljanju njegovega poklica; izvesti druge pomembnejše ukrepe glede otroka, če tako določa drug zakon.

Skrbništvo nad otrokom preneha s pridobitvijo popolne poslovne sposobnosti, s posvojitvijo ali z odločbo sodišča, če so prenehali razlogi za skrbništvo.

2 Skrbništvo za odrasle osebe

Sodišče osebo, ki zaradi motnje v duševnem razvoju ali težav v duševnem zdravju ali drugega vzroka, ki vpliva na zmožnost razsojanja, sama brez škode zase ni sposobna poskrbeti za svoje pravice in koristi, postavi pod skrbništvo in ji imenuje skrbnika.

Sodišče z odločbo določi obseg skrbnikovih obveznosti in pravic in jo po pravnomočnosti pošlje CSD.

Sodišče, pri katerem se je začel postopek za postavitvev pod skrbništvo, po potrebi postavi pod začasno skrbništvo in ji imenuje začasnega skrbnika. Obveznost začasnega skrbnika preneha, ko se postavi stalni skrbnik ali ko postane odločba, s katero sodišče odloči, da ni razlogov za postavitvev pod skrbništvo, pravnomočna.

Skrbništvo, preneha z odločbo sodišča, če so prenehali razlogi za skrbništvo.

3 Skrbništvo za posebne primere

CSD imenuje skrbnika za posebni primer ali skrbnika za določeno vrsto opravil odsotni osebi, katere prebivališče ni znano in ki nima zastopnika, neznanemu lastniku premoženja, kadar je potrebno, da nekdo za to premoženje skrbi, pa tudi v drugih primerih, kadar je to potrebno za varstvo pravic in koristi posameznika.

Ob pogojih, ki jih določa DZ, sme imenovati skrbnika tudi organ, pred katerim poteka postopek in mora takoj obvestiti CSD.

3.1 Kolizijski skrbnik in zaščita tujega državljana ter prenehanje skrbništva za posebni primer

CSD ali sodišče imenuje kolizijskega skrbnika otroku, nad katerim izvajajo starševsko skrb starši, če so si njihove koristi v navzkrižju.

CSD ali sodišče imenuje varovancu kolizijskega skrbnika, če so si koristi varovanca in njegovega skrbnika v navzkrižju.

V neodložljivih primerih CSD ali sodišče po določbah DZ, kar je potrebno za varstvo osebnosti, pravic in koristi tujega državljana, dokler organ njegove države ne ukrene, kar je treba.

Skrbništvo za posebni primer preneha, če so prenehali razlogi za skrbništvo za posebni primer.

4 Postopek v skrbniških zadevah

Kadar CSD izve, da je treba nekoga postaviti pod skrbništvo ali mu imenovati skrbnika za posebni primer, takoj ukrene vse potrebno za varstvo njegove osebnosti, njegovih pravic in koristi.

V postopkih, v katerih je sodišče v skladu z določbami DZ pristojno odločati o postavitvi pod skrbništvo in imenovanju skrbnika, takoj ukrene vse potrebno za varstvo osebnosti, pravic in koristi posameznika. Sodišče v odločbi o postavitvi pod skrbništvo določi obseg skrbnikovih obveznosti in pravic.

Procesna sposobnost (otrok, ki je dopolnil 15 let in otrok, ki še ni star 15 let).

Seznanitev otroka s postopkom (CSD mora otroka, ki je sposoben razumeti pomen postopka in posledice odločitve, na primeren način obvestiti o uvedbi postopka in o njegovi pravici, da izrazi svoje mnenje).

Dolžnost obveščanja (CSD ali sodišče obvestiti upravni in drugi državni organi, nosilci javnih pooblastil, izvajalci javnih služb, organi lokalnih skupnosti, delodajalci in nevladne organizacije, kadar pri izvajanju svojih pristojnosti oziroma opravljanju svojega dela zvedo za tak primer; zakonec, zunajzakonski partner, sorodniki, člani gospodinjstva in druge osebe, ki zvedo za tak primer).

Pošiljanje odločbe in vpis v matični register (pravnomočno odločbo o postavitvi pod skrbništvo, imenovanju novega skrbnika in o prenehanju skrbništva CSD in sodišče pošljeta v 15 dneh od njene pravnomočnosti upravni enoti).

Zaznamba v zemljiški knjigi (če ima varovanec nepremičnine, CSD in sodišče pošljeta pravnomočno odločbo o postavitvi pod skrbništvo in o prenehanju skrbništva v 15 dneh od njene pravnomočnosti pristojnemu sodišču-zaznamba v zemljiški knjigi).

Kritje izdatkov

Izdatki za izvajanje ukrepov skrbništva se krijejo po naslednjem vrstnem redu iz:

- varovančevih dohodkov;
- sredstev, dobljenih od oseb, ki morajo varovanca preživljati;
- varovančevega premoženja;
- proračuna Republike Slovenije.

Slovenska pravna ureditev istospolnih partnerskih zvez

1 Ustava Republike Slovenije

Načela URS zavezujejo zakonodajalca, da jih upošteva pri sestavi in sprejemanju zakonov. Ta načela so načelo enakosti, nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti ter svobodno odločanje o rojstvih otrok.

- NAČELO ENAKOSTI - 14. čl. URS (v Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na katerokoli osebno okoliščino)
- NEDOTAKLJIVOST ČLOVEKOVE TELESNE IN DUŠEVNE CELOVITOSTI - 35. čl. URS (nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti, njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic)
- SVOBODNO ODLOČANJE O ROJSTVIH OTROK - 55. čl. URS (odločanje o rojstvih otrok je svobodno, država pa zagotavlja možnosti za uresničevanje te svoboščine in ustvarja razmere, ki omogočajo staršem, da se odločajo za rojstvo svojih otrok)

2 Družinski zakonik

URS prepušča ureditev zakonske in zunajzakonske skupnosti zakonu, zato je bil sprejet Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 15/76) in Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17 in 21/18 – ZNOrg), ki je temeljni vir družinskega prava.

3 Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD)

Zakon o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18) varuje pred diskriminacijo na podlagi spolne usmerjenosti, spolne identitete in spolnega izraza (ter številnih drugih osebnih okoliščin) na področjih zaposlovanja, vzgoje in izobraževanja, vključevanja v stanovske organizacije, socialne in zdravstvene varnosti in dostopa do dobrin, storitev in stanovanj.

4 Zakon o partnerski zvezi

Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-91/21-19, Up-675/19-32, z dne 16.6.2022, o ugotovitvi, da sta bila 135. in 138. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v neskladju z Ustavo, o razveljavitvi prvega stavka tretjega odstavka 2. člena Zakona o

partnerski zvezi in o ugotovitvi, da sta prvi odstavek 213. člena in 223. člen Družinskega zakonika v neskladju z Ustavo ter odločba o razveljavitvi sodbe Upravnega sodišča in o odpravi odločbe Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (Uradni list RS, št. 94-2372/2022), objavljena 13.7.2022, ki velja od 14.7.2022, določa: "*Prvi stavek tretjega odstavka 2. člena Zakona o partnerski zvezi (Uradni list RS, št. 33/16) se razveljavi.*"¹¹

Zakon o partnerski zvezi (ZPZ) (Uradni list RS, št. 33/16) definira sklenjeno partnersko zvezo kot življenjsko skupnost dveh žensk ali dveh moških, katere sklenitev, pravne posledice in prenehanje ureja. Sklenjena partnerska zveza ima na vseh pravnih področjih, ne samo na področju družinskega prava, enake pravne posledice, kot jih ima zakonska zveza, razen na področjih, kjer ZPZ izrecno določa drugače.

V IZJEMI kot sta posvojitev otrok in oploditev z biomedicinsko pomočjo, ki po izrecni določbi zakona nista mogoči, je glede posvojitve otrok posegli odločbi Ustavnega sodišča RS. Opr. št. U-I-486/20 in U-I-91/21 z dne 16. 6. 2022.

Dne 24. februarja 2017 se je začel uporabljati Zakon o partnerski zvezi, ki je bil sicer sprejet že 21. aprila 2016, veljati pa je začel dne 24. maja 2016. Zakon o partnerski zvezi za istospolne pare na vseh pravnih področjih uvaja enake pravne posledice, kot jih ima zakonska zveza razen možnosti skupne posvojitve otroka in postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo.

Zakon o partnerski zvezi izenačuje pravne posledice med partnerjema istega spola s pravnimi posledicami, kot jih zakon predvideva za zvezo dveh oseb, to je zakonsko zvezo ali zunajzakonsko skupnost.

Partnersko zvezo je mogoče skleniti svečano in tako kot zakonsko zvezo tudi izven uradnih prostorov. Zakon o partnerski zvezi glede temelja partnerske zveze in enakopravnosti partnerjev, pogojev za sklenitev in veljavnost partnerske zveze, neveljavnosti partnerske zveze, pravice in dolžnosti partnerjev, premoženjska razmerja med partnerjema, prenehanje partnerske zveze ter razmerji med razvezanima partnerjema, napotuje na smiselno uporabo določb, kot jih določa Družinski zakonik.

Z dnem pričetka uporabe Zakona o partnerski zvezi, je prenehal veljati Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti.

V primerjavi z Zakonom o registraciji istospolne partnerske skupnosti ZPZ drugače poimenuje skupno življenje dveh oseb istega spola. Beseda "zveza" je tista, ki odraža vsebino tega razmerja.

¹¹ Uradni list RS, št. 94/2022 z dne 13.7.2022

Nadalje ZPZ za formalizacijo razmerja dveh oseb istega spola uporablja izraz sklenitev partnerske zveze. Sklenitev pomeni izraz soglasja narediti kaj, kar koga povezuje s kom drugim. In prav to je bistvo sklenitve tako partnerske kot zakonske zveze.

Zakon napotuje na uporabo DZ glede pogojev za sklenitev partnerske zveze, njeno veljavnost oziroma neveljavnost in prenehanje. S tem je prenesena pristojnost odločanja o prenehanju zveze med istospolnima partnerjema iz upravne v sodno pristojnost in s tem zagotovljeno enako varstvo pravic, ki izhajajo iz tega razmerja.

Zelo pomemben je 3. člen ZPZ, ki priznava pravne posledice neformalni partnerski zvezi in jo dejansko izenačuje z zunajzakonsko zvezo po DZ.

4.1 Bistvene pravice, ki so jih istospolni pari pridobili po začetku uporabe ZPZ

Pravica do zdravstvenega zavarovanja po partnerju v primeru brezposelnosti.

Pravica do odsotnosti z dela in nadomestilo zaradi nege ožjega družinskega člana.

Pravica do odločanja glede zdravljenja partnerja in informiranja o partnerjevem zdravstvenem stanju, ki bo po novem veljala tudi za nesklenjeno partnersko zvezo.

Pravica do odškodnine za smrt ali težko invalidnost partnerja.

Oprostitev dolžnosti pričanja in izpovedi zoper bližnje.

V primeru smrti partnerja ima po novem o pogrebu in pogrebni svečanosti pravico odločati njegov partner.

Pridobitev državljanstva na podlagi naturalizacije.

Pravica do plačane odsotnosti z dela zaradi smrti partnerja in osebnih okoliščin, ki po novem velja tako za nesklenjeno kot tudi sklenjeno partnersko zvezo.

Pravica do vdovske pokojnine, ki velja tudi za neregistrirane partnerske zveze.

Najemna pravica na stanovanju.

V primeru brezposelnosti partnerja ga lahko drugi partner uveljavlja kot vzdrževanega družinskega člana pri dohodninski olajšavi.

4.2 Ugovor vesti

V povezavi s sklenitvijo partnerske zveze se velikokrat pojavlja vprašanje ugovora vesti.

V 46. členu URS je ugovor vesti natančno definiran. Ugovor vesti je dopusten v primerih, ki jih določi zakon, če se s tem ne omejujejo pravice in svoboščine drugih oseb. Poleg tega je treba dodati, da je Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP) v primeru Bayatyan proti Armeniji zapisalo, da se 9. člen Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP) izrecno ne nanaša na pravico do ugovora vesti. Vendar pa ESČP meni, da se ta pravica lahko nanaša na služenje v vojski, kjer pride do konflikta obveznosti služenja v vojski in posameznikove vesti, globokega verskega ali drugega prepričanja.

Različne oblike »poročne enakopravnosti« (marriage equality) je uzakonilo 22 držav. Prva leta 2001 Nizozemska, sledile so ji Belgija, Španija, Kanada, Južna Afrika, Norveška, Švedska, Portugalska, Islandija, Argentina, Danska, Brazilija, Francija, Urugvaj, Nova Zelandija, Velika Britanija, Luksemburg, Irska in Kolumbija. Poroke so mogoče v nekaterih delih Mehike in nekaterih zveznih državah ZDA. Od 1. marca 2017 tudi na Finskem.

4.3 Domneva očetovstva in priznanje očetovstva

Od začetka veljavnosti ZPZ se je v praksi že pokazalo, da ZPZ ni ustrezno uredil ene od situacij, ki je sicer zelo problematična in glede katere se poraja kar nekaj vprašanj. Vprašanje nosečnice ali za njeno partnerico, s katero živi v partnerski zvezi, velja domneva starševstva. ZPZ namreč izrecno ne ureja situacije, ko bi ena izmed partneric v trajanju partnerske zveze pričakovala otroka. Izrecno je v tretjem odstavku 2. člena urejena le nedostopnost postopkov oploditve z biomedicinsko pomočjo, ne pa tudi drugi načini ustvarjanja družine. Ker ZPZ določa, da ima partnerska zveza na vseh pravnih področjih enake pravne posledice kot jih ima zakonska zveza, razen če zakon izrecno določa drugače, bi tako, bi morala obveljati domneva očetovstva, kot jo določa DZ, da za očeta otroka, rojenega v zakonski zvezi ali v dobi tristo dni po prenehanju zakonske zveze, velja mož otrokove matere.

4.4 Postopki oploditve z biomedicinsko pomočjo

Pojem oploditev z biomedicinsko pomočjo (v nadaljevanju OBMP) pomeni izpeljavo biomedicinskih postopkov, ki pripeljejo do nosečnosti na drugačen način kot s spolnim odnosom. V Sloveniji partnerja v sklenjeni in neskljeni partnerski zvezi ne moreta postati starša s pomočjo oploditve z biomedicinsko pomočjo, saj ZPZ to možnost izrecno prepoveduje. Na področju oploditve z biomedicinsko pomočjo ureditev v Sloveniji ostaja enaka kot po ZRIPS, saj so ti postopki še vedno nedostopni za istospolne partnerje in tudi za samske ženske.

4.5 Nadomestno materinstvo

Nadomestno materinstvo v širšem smislu zajema primere, ko se ženska s pogodbo zaveže, da bo odplačno ali neodplačno nosila in rodila otroka ter ga po njegovem rojstvu za vedno izročila sopogodbenu. Pri tem ni pomembno, na kakšen način je ženska zanosila. S tem, ko otrok postane predmet pogodbe, je prizadeto njegovo dostojanstvo, prav zato naj bi bilo nadomestno materinstvo sporno.

Pravni strokovnjaki nasprotujejo nadomestnemu materinstvu tudi zaradi ogrožanja tradicionalnih družinskih vrednot. Z nadomestnim materinstvom naj bi namreč tretja oseba posegla v najbolj intimen odnos med možem in ženo. Otrok ima pravico do ene matere in enega očeta, v primeru nadomestnega materinstva pa ima rojeni otrok lahko več mater in očetov.

V RS nadomestno materinstvo kot tako ni izrecno prepovedano, prepovedana pa je uporaba postopkov OBMP pri tem. ZZNPOB namreč v 7. členu določa, da do postopkov OBMP ni upravičena ženska, ki namerava otroka po rojstvu odplačno ali neodplačno prepustiti tretji osebi.

4.6 Primer iz sodne prakse

V Sloveniji obstaja primer istospolnih partnerjev, ki sta postala starša s pomočjo nadomestne matere. Gre za slovenska istospolna partnerja, ki sta v Združenih državah Amerike sklenila zakonsko zvezo, v Sloveniji pa registrirala svoje partnerstvo v skladu z Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti (ZRIPS). V zvezni državi Kalifornija se jima je s pomočjo nadomestne matere rodila hčerka. Mati je tudi njena genetična mati, genetični oče pa je eden od partnerjev. Semenske celice, ki sta jih prispevala, sta premešala, tako da ni znano, kateri od njiju je genetični oče otroka.¹²

4.7 Zakonske novosti na nekaterih drugih pravnih področjih, ki pomembno vplivajo na družinsko področje

Spremembe, ki jih je prinesel ZPZ, niso omejene zgolj na področje družinskega prava. Na področjih zunaj družinskega prava imajo partnerji iz sklenjene partnerske zveze enake pravice kot zakonci, partnerji iz neskljenjene partnerske zveze pa le, če zakonodaja s tega področja take pravne posledice priznava tudi zunajzakonski skupnosti.

12 Gejevka starša s hčerko. URL: <https://www.bibaleze.si/starsi/resnicna-zgodba-nadomestno-materinstvo-in-gejevka-druzina.html>, 19. 7. 2022

5 Stanovanjsko varstvo

Stanovanjski zakon (Uradni list RS, št. 69/03, zadnja sprememba 27/17 – v nadaljevanju SZ-1) pri definiciji ožjih družinskih članov v 11. členu za potrebe tega zakona omenja zakonske in zunajzakonske partnerje, kamor sedaj spadajo tudi partnerji v neskljenjeni partnerski zvezi.

SZ-1 določa, da najemodajalec neprofitnih stanovanj v vsakem javnem razpisu opredeli tiste upravičence, ki so glede na razmerje med dohodki prosilca in njegovih ožjih članov do povprečne neto plače v državi, upravičeni kandidati za posamezen razpis.

6 Zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje

Pred uveljavitvijo ZPZ je Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 9/92, zadnja sprememba 61/17 – v nadaljevanju ZZVZZ) diskriminatorno urejal položaj istospolnih partnerjev, saj je med ožje družinske člane uvrščal le zakonca, zunajzakonskega partnerja ter otroke. Tako so bili istospolni partnerji iz zdravstvenega zavarovanja po partnerju v celoti izvzeti, saj jih po definiciji zakona ni bilo mogoče uvrstiti niti med širše družinske člane.¹²³ To pomeni, da v socialnem primeru brezposelnosti, istospolni partner ni imel enake možnosti dostopa do zdravstvenega varstva kot partner v raznospolni zvezi.

ZZVZZ med drugim ureja tudi zadržanost z dela in upravičenost do nadomestila dohodka med zadržanostjo. Z uvrstitvijo med ožje družinske člane pripade zaposlenemu partnerju pravica do odsotnosti z dela in nadomestila dohodka zaradi nege svojega partnerja.

7 Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

7.1 Vdovska pokojnina

Vdovska pokojnina je pokojninski prejemek, do katerega so upravičeni preživeli zakonski partnerji po umrlem zavarovancu ali uživalcu pokojnine, ob izpolnjevanju določenih pogojev pa tudi razvezanemu zakoncu, partnerju v zunajzakonski skupnosti ali partnerju v registrirani istospolni partnerski skupnosti, če izpolnjuje pogoje, ki jih določa Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, zadnja sprememba 23/17– v nadaljevanju ZPIZ-2). Iz te zakonske določbe izhaja, da je ZPIZ-2 priznal pravico do vdovske pokojnine registriranim istospolnim partnerjem, neregistriranim pa ne.

7.2 Družinska pokojnina

Družinska pokojnina je pokojninski prejemek, ki pripada družinskim članom umrlega upokojenca ali zavarovanca, ki je dopolnil določeno pokojninsko dobo, če izpolnjujejo pogoje, ki jih določa zakon. Z vidika pravic otrok v istospolnih družinah je bistveno, da imajo po zakonu pravico do družinske pokojnine otroci, v kolikor jih je zavarovanec preživljal, pa so do družinske pokojnine upravičeni tudi pastorki, vnuki in drugi otroci brez staršev.

8 Starševsko zavarovanje in družinski prejemki

8.1 Materinski dopust

Pravico do materinskega dopusta ima mati otroka, pod določenimi pogoji pa tudi oče otroka ali druga oseba ali eden od starih staršev otroka. Ta dopust traja 105 dni, pri čemer mora mati obvezno izrabiti 15 dni dopusta.

8.2 Očetovski dopust

Oče ima pravico do očetovskega dopusta v trajanju 90 dni, pri čemer mora prvih 15 dni dopusta koristiti do otrokovega dopolnjenega šestega meseca starosti, oziroma le izjemoma do dopolnjenega dvanajstega meseca otrokove starosti. V nasprotnem primeru ta del očetovskega dopusta zapade, nadaljnjih 75 dni dopusta pa lahko upravičenec izrabi najkasneje do otrokovega tretjega leta.

8.3 Starševski dopust

Starševski dopust je dopust, ki je namenjen nadaljnji negi in varstvu otroka neposredno po poteku materinskega dopusta. Pravico ima eden od staršev otroka ali oba starša, pod določenimi pogoji pa tudi druga oseba oziroma eden od starih staršev. Druga oseba, ki je lahko tudi partner v nesklenjeni partnerski zvezi, ima pravico do starševskega dopusta, če dejansko neguje in varuje otroka. Pravico do starševskega dopusta ima v tem primeru tudi partner v nesklenjeni partnerski pravici, in sicer v takem obsegu, kot ga imata mati oziroma oče, zmanjšanem za toliko dni, kolikor sta mati in oče to pravico že izrabila.

9 Olajšava pri dohodnini

Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 51/10 – v nadaljevanju ZDoh-2) kot vzdrževanega družinskega člana šteje zakonca, ki ni zaposlen ter ne opravlja dejavnosti, nima lastnih dohodkov za preživljanje ali ima dohodke manjše od 2.066 evrov letno. Po splošnih pravilih ZDoh-2 enako velja tudi za zunajzakonskega partnerja.

10 Uveljavljanje pravic iz javnih sredstev

Ker Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, zadnja sprememba 75/17 – v nadaljevanju ZUPJS) v 10. členu določa, da se poleg vlagatelja pri ugotavljanju materialnega položaja upoštevajo tudi zakonec oziroma oseba, s katero vlagatelj živi v zunajzakonski skupnosti, ki je po predpisu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, se med družinske člane uvrščajo tudi partnerji v nesklenjeni partnerski zvezi po analogiji z zunajzakonsko skupnostjo.

11 Pravna ureditev postopkov OBMP v Sloveniji

11.1 Pravna podlaga

55. člen URS: (svobodno odločanje o rojstvih otrok)

Odločanje o rojstvih svojih otrok je svobodno.

Država zagotavlja možnosti za uresničevanje te svoboščine in ustvarja razmere, ki omogočajo staršem, da se odločajo za rojstva svojih otrok.

Ustava omogoča človeku, ženski in moškemu v generativnem obdobju, da uveljavi svojo voljo o tem, ali bo imel otroke, koliko jih bo imel in kdaj jih bo imel.

To ni pravica ampak svoboščino. Država zagotavlja možnosti za uresničevanje te svoboščine, to pomeni da ustvarja pogoje, ki nam omogočajo svobodno odločanje in za odpravljanje razmer, ki ga omejujejo v tej svobodi.

11.2 Zakonska ureditev

Zdravstvene ukrepe postopkov OBMP pri nas urejata dva zakona. Prvi je Zakon o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok (ZZUUP), ki ureja področji prekinitve nosečnosti (splav) in preprečevanja nosečnosti (kontracepcija in sterilizacija) iz leta 1977 in Zakon o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo (ZZNPOB) iz leta 2000.

11.3 Upravičenci

ZZNPOB dovoljuje OBMP tudi z darovanimi spolnimi celicami. Lahko gre za darovane semenske, kot tudi jajčne celice.

Kdo je upravičenec do postopkov OBMP, ZZNPOB navaja v 5. členu:

- moški in ženska, ki živita v medsebojni zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti, in ki glede na izkušnje medicinske znanosti ne moreta pričakovati, da bi dosegla zanositev s spolnim odnosom, in jima ni mogoče pomagati z drugimi postopki zdravljenja neplodnosti.
- zakonca ali zunajzakonska partnerja sta upravičena do OBMP tudi v primerih, ko se s temi postopki lahko prepreči, da se na otroka prenese huda dedna bolezen.

11.4 Pogoji za upravičenca

Do postopkov OBMP so upravičeni samo pari različnega spola, torej sta upravičena zakonca ali zunajzakonska partnerja.

Samski ženski, osebi iz para različnega spola, istospolnim partnerjem možnost OBMP ni dana.

Zunajzakonska skupnost v ZZNPOB ni pojmovana enako kot v ZZZDR in DZ. Pomagalo naj bi se moškemu in ženski, ki zatrjujeta, da živita skupaj. Zdravnik ni dolžan preverjati obstoja te skupnosti, saj se le ta predpostavlja, ker so postopki OBMP zahtevni.

11.5 Pravica samske ženske do postopka OBMP

V naši pravni ureditvi samska ženska ni upravičena do postopkov OBMP. Pri postopkih OBMP se zasleduje predvsem otrokova korist in pravice ter varovanje njegovega zdravja. Konvencija o otrokovih pravicah predpisuje, da morajo biti pri vseh dejavnostih v zvezi z otroci njihove koristi glavno vodilo. Konvencija otroku ne zagotavlja pravice, da ima oba starša, vendar izrecno določa, da sta oba odgovorna za otrokovo vzgojo in razvoj. Pri oploditvi samske ženske bi tako otrok bil brez očeta.

11.6 Anonimnost darovalcev

Celoten postopek OBMP je:

- tajen,
- zagotovljena je anonimnost darovalcev in darovalk v razmerju do otroka.

Naša zakonodaja je sestavljena po zgledu francoske in angleške ureditve, kjer je uveljavljeno načelo anonimnosti darovalcev. Darovalke in darovalci nimajo pravnih, ali drugih obveznosti ali pravic do otrok, spočetih v postopkih OBMP, to pomeni da odpade

tudi vzajemno dedovanje in presojanje pravice do državljanstva. Izjema zdravstveno (za zdravje oziroma zdravljenje otroka) pomembni podatki o darovalcu, ki jih lahko ta pridobi le, če je rzsoden in star petnajst let. Otrokov zdravnik lahko te podatke pridobi kadarkoli, ko gre za potrebe po zdravljenju otroka (postavitve diagnoze, omogočanje zdravljenja, otrokov zakoniti zastopnik le na podlagi posebne-ga dovoljenja, ki ga izda sodišče v nepravdnem postopku.) Izjemoma imajo pravico do vpogleda v register darovalcev in darovalk tudi sodišča in upravni organi, v kolikor je to nujno potrebno.

Konflikt interesov

V konflikt prideta dve ustavno zajamčeni pravici, na eni strani pravica staršev in darovalca do zasebnosti, na drugi otrokova pravica do osebnega dostojanstva.

- darovalec ob darovanju ni imel namena vzpostaviti starševskega odnosa s potencialnim otrokom, ker ima svoje osebno in družinsko življenje,
- partnerja, ki se jima je z darovanjem omogočilo dobiti otroka, sta upravičena zahtevati, da je otrok samo njun, saj z razkritjem identitete nastane možnost omajanja razmerja med starši in otrokom, kar ni v otrokovo korist, ki je primarni cilj.

Danes vse bolj v ospredje prihaja interes in želja otrok, spočetih z darovano spolno celico do tega, da spoznajo svoj izvor in kdo so njihovi biološki starši. Vse večji pomen pravica do poznavanja izvora pridobiva tudi v sodni praksi slovenskega ustavnega sodišča, ki pravico otroka do poznavanja svojega izvora izpeljuje iz 35. člena URS. Vsakdo ima tako interes izvedeti, kdo so njegovi starši, saj to poleg psiholoških potreb posameznika po identiteti narekujejo tudi medicinski razlogi in premoženjski interesi posameznika.

11.7 Materinstvo in očetovstvo

Na praven način se razmerja med starši in otroci se vzpostavijo z rojstvom ali s posvojitvijo. Vzpostavitev materinstva in očetovstva v postopkih OBMP, ko je darovana spolna celica in ko eden izmed staršev genetsko ni starš otroka ureja ZZNPOB.

Materinstvo

Mati otroka, ki je bil spočet z biomedicinsko pomočjo, je ženska, ki ga je rodila. Če je bil otrok spočet z biomedicinsko pomočjo z jajčno celico darovalke, njenega materinstva ni dovoljeno ugotavljati.

Ženska, ki je celico prejela, je otrokova gestacijska mati, tista, ki je otroka nosila.

Očetovstvo

Za očeta otroka, ki je bil spočet z biomedicinsko pomočjo, velja materin mož ali njen zunajzakonski partner, ob pogoju, da sta za postopek OBMP podala veljavno privolitev.

Njegovega očetovstva ni dovoljeno izpodbijati, razen, če se trdi, da otrok ni bil spočet s postopkom OBMP.

DZ določa, da za očeta otroka, rojenega v zakonski zvezi ali v dobi tristo dni po prenehanju zakonske zveze, velja mož otrokove matere. V primeru zunajzakonske skupnosti je oče tisti, ki otroka prizna za svojega ali čigar očetovstvo se ugotovi s sodno odločbo.

11.8 Posthumnost

Posthumna ploditev pomeni, da se pri postopkih OBMP uporabi semenska celica preminulega zakonca ali zunajzakonskega partnerja ali uporaba semenskih celic mrtvega darovalca. Enako velja v primerih zunajtelesne oploditve pri vnosu zarodka, ki je bil spočet s spolno celico preminulega.

Posthumna OBMP, uporaba spolnih celic ali zgodnjih zarodkov je v slovenski pravni ureditvi prepovedana.

Posthumna oploditev je v večini evropskih držav prepovedana, izjema je Španija, kjer lahko mož v uradnem dokumentu ali oporoki poda veljavno soglasje za uporabo svojih semenskih celic v roku šest mesecev pred smrtjo.

11.9 Ugovor vesti

Na področju medicine se ugovor vesti razume kot zavrnitev nečesa, kar ni v skladu s posameznikovo vestjo, moralnimi, humanitarnimi, filozofskimi ali etičnimi načeli. Strokovne osebe (zdravnik, medicinske sestre) niso dolžne opraviti postopka OBMP ali pri njem sodelovati. Enako velja za primere abortusa in sterilizacije.

Ugovor vesti urejen že v sami Ustavi, prav tako ga ureja Zakon o pacientovih pravicah in ostali področni zakoni.

11.10 Izvajalci OBMP

V skladu s 15. členom ZZNP-1OD se postopki OBMP opravljajo v okviru javne zdravstvene službe – v centrih za OBMP ki imajo za to dejavnost posebno dovoljenje.

Postopke OBMP opravlja skupina biomedicinskih strokovnjakov, pod vodstvom zdravnika, ki je specialist ginekolog in porodničar. Zdravnik poskrbi, da so vsi postopki izvedeni skladno z zakonom.

Za izvedbo vsakega postopka OBMP je potrebno soglasje strokovnega posvetovalnega telesa, ki ga sestavlja zdravniški konzilij, razširjen z drugimi strokovnjaki.

12 Surogatno materinstvo

Da ženska za nekoga drugega nosi in rodi otroka, je praksa, stara že tisočletja. Iz stare zaveze Svetega pisma je znana zgodba o Abrahamovi ženi Sari, ki zaradi starosti ni mogla zanositi, zato jima je otroka, ki je bil spočet z Abrahamovim semenom, donosila in rodila služabnica Hagara.

Naročnik sklene pogodbo s surogatno materjo, ki se zaveže zanositi, nositi in roditi otroka za naročnika ter mu ga po rojstvu predati.

Nadomestno materinstvo je praviloma posledica postopka OBMP, ki pripelje do nosečnosti nadomestne matere na drugačen način kot s spolnim odnosom.

Razlikujemo dva tipa surogacije: tradicionalno in gestacijsko surogatno materinstvo.

Tradicionalnem nadomestnem materinstvu nadomestna mati "posodi" svojo maternico in daruje jajčno celico, partner ženske, ki ne more roditi otroka, prispeva seme. Otrok je genetsko in gestacijsko otrok nadomestne mater.

pri tradicionalnem surogatnem materinstvu je prenos oplojenega jajčeca, katerega genetska starša sta naročnika v telo nadomestne matere. Možna so odstopanja, v primeru partnerjeve neplodnosti se v telo nadomestne matere vnese jajčece, oplojeno z darovalčevimi spolnimi celicami.

12.1 Pogodba o surogatnem materinstvu

Pogodba o surogaciji je dogovor strank, v kateri surogatna mati pristane, da bo nosila otroka za drugo žensko - socialno mati, ga rodila in se odpovedala starševski skrbi. Stranke pogodbe so tako surogatna mati ter partnerja. V praksi je pogodbi največkrat dodana klavzula, da bo surogatna mati predala otroka takoj po rojstvu. V zameno za t.i. storitev socialna mati ne dobi plačila, temveč plačilo zdravstvenih drugih stroškov ter izpad dohodka v času porodniškega stanja. V pogodbi se nikoli ne omenja prodaje oziroma plačila za otroka, kar bi bilo protizakonito, saj bi se otrok obravnaval kot stvar, predmet pogodbe. Surogatna mati lahko za svoje storitve prejme dodatno nagrado. Nična bi bila pogodba, ki bi vsebovala klavzulo, ki bi preprečevala, da si surogatna mati premisli in se ne odpove svojim starševskim skrbem, in klavzula, v kateri se surogatna mati odpove potencialne tožbe zaradi starševske skrbi.

12.2 Ureditev v Sloveniji

Evropske države strogo zavračajo institut surogatnega materinstva, z izjemo Velike Britanije, kjer surogatno materinstvo ni prepovedano, vendar v primeru spora država ne nudi pravnega varstva in ne prizna iztožljivosti pogodbe.

Slovenska pravna ureditev ne dovoljuje surrogatnega materinstva. Nadomestno materinstvo je pri nas omenjeno v 7. členu ZZNPOB, ki določa, da do OBMP ni upravičena ženska, ki namerava otroka po rojstvu odplačno ali neodplačno prepustiti tretji osebi (nadomestno materinstvo). ZZNPOB in Kazenski zakonik prepovedujeta biomedicinsko pomoč pri njegovi izvedbi.

13 Sindrom otrokove odtujitve od starša

Družina svoje vrednote in njeni člani svoje pravice tudi, če se zgodi, da razpade. Potrebno je spoštovati in upoštevati tudi vrednote in pravice razpadle družine. Med take pravice sodita tudi pravica starša, da ima stike s svojimi otroki, in otrokova pravica do obeh staršev.

Družinski zakonik jamči tistemu staršu, ki mu po ločitvi ne pripade skrbništvo, da ima po ločitvi redne stike s svojimi otroci. Rezultat samovoljnega vzgojnega vplivanja je, da se pri otroku sčasoma razvije odnos do odsotnega starša, ki ga lahko označimo samo kot nezdrav in nenormalen.

Ameriški psihiater dr. Richard Gardner je v takem nezdravem odnosu začel videti psihično motnjo, ki jo je poimenoval sindrom otrokove odtujitve od starša:

- sovraštvo, odklanjanje stikov predvsem pa okrutnost in brezobzirnost do odklanjanega starša,
- otrok ne odgovarja na poslana pisma; razglednice in voščilnice;
- darila, poslana na njegov dom, zavrača, jih ne odpira ali jih celo uničuje;
- če kličejo sorodniki odklanjanega starša, otrok odgovori z izbruhom jeze ali pa naglo zapre slušalko.

Najbolj značilna za sindrom otrokove odtujitve pa je odsotnost slehernega občutka krivde zaradi prizadevanja čustev odklanjanega starša.

Dr. Gardner* pravi, da je najslabše pri odtujitvi otroka je, če zadevo "začasno" opustimo v upanju, da se bo nekoč uredila sama od sebe, češ "ko bo otrok velik, bo že sam poiskal pot do mene". Ne bo se. Pregovor, da čas zdravi rane, se pri odtujitvi ne obnese. Če zadevo pustimo, da teče po svojem toku, pomeni to obsodbo otroka na doživljenjsko odtujenost in izgubo odrinjenega starša.

(*) Dr. Gardner A., Richard: *Legal and psychotherapeutic approaches to the three types of parental alienation syndrome families, Court review, Volume 28, Number 1, spring 1991, p.14-21.*

Praktični del - primeri sporazumov s področja varstva in vzgoje otrok, stikov z otrokom in plačevanja preživnine

1 Primer sporazuma o skupnem varstvu in vzgoji

1. Mladoletna hčer Jana Novak se zaupa v skupno varstvo in vzgojo očetu Francu Novaku in materi Mariji Novak.
2. Stalno prebivališče mld. hčere Jane Novak je na naslovu
3. Pošiljke za mld. hčer Jano Novak se vročajo materi Mariji Novak.
4. Oče Franc Novak in mati Marija Novak sta dolžna za preživljanje mld. hčere Jane Novak prispevati vsak poEUR mesečno in soglašata, da bosta svojo obveznost izpolnjevala naturalno, tako da bosta krila stroške preživljanja mld. hčere v obdobju, ki ga bo preživela z vsakim od njiju.

2 Primeri sporazumov s področja varstva in vzgoje otrok, stikov z otrokom in plačevanja preživnine

2.1 Različica v primeru boljših preživninskih zmožnosti očeta

Oče Franc Novak in mati Marija Novak sta dolžna za preživljanje mld. hčere Jane Novak prispevati vsak po.....EUR mesečno in soglašata, da bosta to svojo obveznost izpolnjevala naturalno, tako da bosta krila stroške preživljanja mld. hčere v obdobju, ki ga bo preživela z vsakim od njiju. Poleg tega pa je oče Franc Novak za preživljanje hčere dolžan na materin TRR, št....., vsakega 10. dne v mesecu plačati še.....EUR, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od zapadlosti posameznega mesečnega zneska preživnine do plačila. Dogovorjeni znesek preživnine je dolžan prispevati do prve uskladitve z indeksom rasti cen življenjskih potrebščin, od tedaj dalje pa v skladu z obvestilom centra za socialno delo o uskladitvi preživnine.

Pri skupnem varstvu in vzgoji otroka naj bi imela glede na naravo instituta oba od staršev neomejene stike z otrokom, zaradi česar naj bi bilo urejanje otrokovih stikov pojmovno izključeno. Velikokrat pa kljub temu starši želijo s sporazumom urediti tudi to vprašanje. Ker tak dogovor ni v nasprotju niti s koristjo otroka niti s kogentnimi določbami Družinskega zakonika, je lahko tudi del dogovora o skupnem varstvu in vzgoji.

2.2 Primer sporazuma o stikih

Osebni stiki med očetom Francem Novakom in mld. hčerjo Jano Novak potekajo:

- vsako sredo od 17. do 19. ure;
- vsak drugi vikend od petka od 18. ure do nedelje do 18. ure;
- vsake druge šolske počitnice, razen poletnih počitnic, kar pomeni, da mld. Jana

Novak prvomajske počitnice preživi z materjo, jesenske z očetom in tako naprej, in v tem obdobju se osebni stiki začnejo izvajati zadnji delovni dan ob 18. uri in prenehajo izvajati zadnji dela prost dan ob 18. uri;

- med poletnimi počitnicami 14 dni, pri čemer se za datum starša sproti dogovorita. Če dogovora ne dosežeta, potekajo osebni stiki med očetom Francem Novakom in mld. hčerjo Jano Novak vsako leto od 15. 7. od 18. ure naprej do 1. 8. do 18. ure.

Oče Franc Novak mora ob urah, ko se začnejo stiki, priti po mld. hčer Jano Novak na naslov (matere)....., po zaključku srečanj pa mora mati Marija Novak ob dogovorjeni uri priti po mld. hčer na naslov.....(očeta).

2.3 Primer sporazuma o zvišanju oziroma znižanju preživnine

Preživninska obveznost (očeta ali matere) do (otroka), naložena s sodbo..... (ali dogovorjena s poravnavo) v znesku....., ki je bila z odločbami centra za socialno delo nazadnje valorizirana na znesek....., se za čas od..... naprej:

A: zniža za.....mesečno, tako da mora.....za preživljanjeod dne.....naprej plačevati.....preživnine mesečno, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od zapadlosti posameznega mesečnega zneska preživnine do plačila.

B: zviša za.....mesečno, tako da mora..... za preživljanje od dne..... naprej plačevati.....preživnine mesečno, v primeru zamude z zakonskimi zamudnimi obrestmi od zapadlosti posameznega mesečnega zneska preživnine do plačila.

3 Primeri vezani na obravnavane učne sklope

3.1 Primer 1

Boris in Maja nepretrgano živita skupaj že deset let, imata skupno gospodinjstvo, skupne finance, skupaj sta kupila avtomobil, kupila stanovanje in zanj vzela kredit. Pri tem je kot lastnica stanovanja in avtomobila zavedena samo Maja.

Ker se zadnje leto ne razumeta sta se že večkrat pogovarjala, da bi bilo najbolje, če gresta vsak svojo pot.

Boris meni, da je kot zunajzakonski partner izenačen z možem v zakonski zvezi in da je tudi on (so)lastnik stanovanja in avtomobila.

Hkrati se pa se zaveda, da se lahko po razhodu odnosi zaostrijo. Boji se, da bo Maja oporekala, da sta živela v zunajzakonski skupnosti. Da bi zavaroval svoje pravice, se je odločil, da bo vložil tožbo v kateri bo zahteval, da se ugotovi, da je zadnjih 10 let živel v zunajzakonski skupnosti z Majo in si s tem olajšal uveljavljanje deleža na skupnem premoženju po razhodu.

Ali lahko vloži takšno tožbo?

3.2 Primer 2

Marko in Mateja sta se spoznala na potovanju v Franciji, se zaljubila, Marko pa se je že po 1 mesecu zveze preselil v Matejino stanovanje. Mateja je kmalu za tem rodila sina Mateja. Kmalu po rojstvo pa so se njuni odnosi ohladili, zato se je Marko odselil.

Ali je, upoštevajoč, da sta skupaj živela samo 1 leto, v tem primeru sploh lahko šlo za zunajzakonsko skupnost? Zakon namreč govori, da morata živeti skupaj dalj časa?

Kaj so kriteriji za ugotavljanje ali bo življenjska skupnost pravno priznana kot zunajzakonska skupnost?

3.3 Primer 3

Andrej je imel večletno razmerje z Ano iz Maribora. Ker je bil trgovski zastopnik in je vsaj polovico svojega časa zaradi službenih obveznosti preživel na podružnici podjetja v Kopru. Tam je v povprečju preživel 3-4 dni na teden in je vzporedno videval tudi Janjo iz Kopra. Janja in Ana nista vedeli ena za drugo in sta bili obe prepričani, da sta edini Andrejevi partnerici.

Stvari so se sčasoma zapletle, Ana in Janja sta zvedeli kaj počne Andrej, prišlo je do spora in na sodišču se je pojavilo vprašanje s katero, če sploh s katero, je bil v zunajzakonski skupnosti, glede na to, da je vzporedno več let videval obe.

Sploh lahko gre za zunajzakonsko skupnost v takem primeru?

Če ja, ali je lahko bil vzporedno v dveh zunajzakonskih skupnostih?

3.4 Primer 4

Marko in Mateja sta bila par 5 let. Ker pa je bil Marko uslužbenec uspešne računovodske gospodarske družbe, ki je odprla podružnico v Švici je praktično ves čas, razen ob praznikih in dvakrat letno po dva tedna, živel v Švici.

Mateja je umrla v prometni nesreči. Ali je Marko lahko upravičen do dedovanja kot njen zunajzakonski partner, glede na to, da je Marko večino časa živel v Švici?

3.5 Primer 5

Miha je zagrozil Mateji, da mora z njim skleniti zakonsko zvezo, pod pretnjo, da bo v nasprotnem primeru ubil njenega očeta. Ker je Mateja vedela, da je Miha sposoben grožnjo uresničiti ga je ubogala in z njim sklenila zakonsko zvezo

- Kako je z veljavnostjo takšne zakonske zveze po Družinskem zakoniku?
- Kakšne so pravne možnosti saniranja takšnega stanja in kdo jih ima?
- Kako se bo glasil zahtevek in v kakšnem roku mora biti postavljen?

3.6 Primer 6

Tina in Andreja sta par in bi radi pravno uredili svojo življenjsko skupnost. Kako se ta skupnost imenuje, navedi kateri predpis jo ureja, s katerimi drugimi oblikami življenjskih skupnosti je izenačena po pravnih posledicah oziroma na katerih področjih z njimi ni izenačena?

Literatura in viri

1 Priporočena literatura:

MLAKAR, Sara. *Ugotavljanje skupnega in posebnega premoženja zakoncev ob razvezi : diplomsko delo*. Ljubljana, 2020. 48 str. <http://revis.openscience.si/info/index.php/slo/>

TROŽIČ, Fadil. *Ugotavljanje deleža zakoncev na skupnem premoženju ob razvezi zakonske zveze : diplomsko delo*. Ljubljana, 2020. iv, 39 str. <http://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=7537&lang=slv>

PETERNEL, Eva Maria. *Predporočna pogodba : diplomsko delo*. Ljubljana, 2019. 1 spletni vir ([9], 38 str.). <http://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=6339&lang=slv>.

RATAJC PUNČUH, Urška. *Predporočna pogodba v Sloveniji in Ameriki ter krivda za ločitev : diplomsko delo*. Ljubljana, 2019. 45 str., ilustr. <http://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=6091&lang=slv>

LIKOVIČ, Špela. *Razmerja med razvezanima zakoncema s poudarkom na stanovanjskem varstvu : diplomsko delo*. Ljubljana, 2020. 41 str. <http://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=7178&lang=slv>

Priporočena literatura:

LENARD, Maja. *Zakonska zveza in zunajzakonska skupnost skozi čas : diplomsko delo*. Ljubljana, 2019. VIII, 36 str., ilustr. <http://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=5989&lang=slv>

BROLIH, Tjaša. *Postopek za ugotovitev in izpodbijanje očetovstva in materinstva : diplomsko delo*. Ljubljana, 2021. 1 spletni vir. <https://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=8682&lang=slv>

FABINC, Lina. *Očetovstvo in materinstvo pri otrocih, spočetih z biomedicinsko pomočjo : diplomsko delo*. Ljubljana, 2020. 72 str., ilustr. <http://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=7881&lang=slv>

DAMIJAN OVNIČ, Sara. *Izvajanje starševske skrbi : diplomsko delo*. Ljubljana, 2021. 1 spletni vir. <https://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=8630&lang=slv>

LUKAČ, Karin. *Izvajanje starševske skrbi : magistrsko delo*. Ljubljana, 2021. 1 spletni vir. <http://revis.openscience.si/info/index.php/slo/>

KERN, Kaja. *Varstvo in vzgoja otroka, preživljanje otroka in otrokovi stiki po razvezi zakonske zveze : diplomsko delo*. Ljubljana, 2021. 1 spletni vir. <https://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=8614&lang=slv>

VUKIČEVIČ, Marko. *Odločanje o varstvu in vzgoji otroka, preživljanju otroka in otrokovih stikih ob razvezi zakonske zveze : diplomsko delo*. Ljubljana, 2021. 1 spletni vir (43 str.). <http://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=8619&lang=slv>

- VIDIČ, Eva. *Ukrepi za varstvo koristi otroka po Družinskem zakoniku : diplomsko delo*. Ljubljana, 2019. VI, 59 str. <http://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=6094&lang=slv>
- RAVNIKAR ŠURK, Urša. *Otrokov glas naj bo slišan, ko gre za njegov največji interes : diplomsko delo*. Ljubljana, 2020. 58 str. <http://revis.openscience.si/info/index.php/slo/>
- VIRT, Sara. *Odvzem otroka staršem : diplomsko delo*. Ljubljana, 2021. 1 spletni vir (50 str.). <http://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=8638&lang=slv>
- BERLIC, Jana. *Sprememba družinske zakonodaje – predhodno svetovanje in mediacija : magistrsko delo*. Kranj: [J. Brelic], 2021. 1 spletni vir (108 str.). <http://revis.openscience.si/info/index.php/slo/>
- BLAŽIČ, Aleša. *Posvojitve in razveljavitev posvojitve : diplomsko delo*. Ljubljana: [A. Blažič], 2021. 1 spletni vir (59 str.). <https://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=8611&lang=slv>
- JAMBREK, Oskar Peter. *Starševski odtujitveni sindrom : diplomsko delo*. Ljubljana: [O. P. Jambrek], 2021. 1 spletni vir (37 str.). <https://revis.openscience.si/IzpisGradiva.php?id=8631&lang=slv>

2 Literatura

dr. Barbara Novak, *Družinsko pravo*, 2. spremenjena in dopolnjena izdaja, Uradni list RS, Ljubljana 2017.

3 Priporočljiva neobvezna literatura

dr. Martina Repas, dr. Vesna Rijavec, dr. Rajko Knez, dr. Suzana Kraljić, dr. Tomaž Keresteš, dr. Tjaša Ivanc, dr. Jorg Sladič, dr. Andrej Ekart, *Mednarodno zasebno pravo EU*, Uradni list RS, Ljubljana 2018.

4 Pravni viri

Konvencija o otrokovih pravicah Združenih narodov, 20. novembra 1989 z resolucijo št. 44/25, *Konvencija-o-otrokovih-pravicah.pdf*.

Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Uradni list, št. 33/1994, z dne 13.6.1994. <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/1994-02-0041?sop=1994-02-0041>

Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C in 200/20 – ZOOMTVI). <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7556>.

Obligacijski zakonik (OZ). Uradni list RS, št. 83/01, 28/06, 40/07, 97/07 – uradno prečiščeno besedilo, 64/16 – odl. US in 20/18 – OROZ631.

Stvarnopravni zakonik (SPZ). Uradni list RS, št. 87/02, 91/13 in 23/20.

Zakon o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15, 76/15 – odl. US, 11/18, 53/19 – odl. US, 66/19 – ZDavP-2M, 23/20 – SPZ-B in 36/21).

- Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD) (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 – odl. US, 114/06 – ZUTPG, 96/12 – ZPIZ-2, 109/12 in 22/19)
- Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (Uradni list RS, št. 56/99, 45/08 – ZArbit in 31/21 – odl. US).
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1258&d-49685-p=2>.
- Zakon o nepravdnem postopku (Uradni list RS, št. 16/19).
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7879>.
- Zakon o notariatu (Uradni list RS, št. 2/07 – uradno prečiščeno besedilo, 33/07 – ZSReg-B, 45/08, 91/13 in 189/20 – ZFRO).
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1329>.
- Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS) (Uradni list RS, št. 62/10, zadnja sprememba 75/17)
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) (Uradni list RS, št. 9/92, zadnja sprememba 61/17)
- Pravilnik o izvajanju predhodnega svetovanja (Uradni list RS, št. 21/19).
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV13621>.
- Pravilnik o sklepanju zakonske zveze in ponovitvi slovesnosti ob jubileju sklenitve zakonske zveze (Uradni list RS, št. 66/17, 74/21 in 187/21)

Seznam uporabljenih kratic in okrajšav

DZ: Družinski zakonik
EKČP: Evropska konvencija o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah
ESČP: Evropsko sodišče za človekove pravice
OZ: Obligacijski zakonik
SZ-1: Stanovanjski zakon
URS: Ustava Republike Slovenije
ZD: Zakon o dedovanju
ZIRD: Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti
ZIZ: Zakon o izvršbi in zavarovanju
ZNP-1: Zakon o nepravdnem postopku
ZPP: Zakon o pravdnem postopku
ZUPJS: Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev
ZZVZZ: Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
ZZNPOB: Zakon o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo

Teme zaključnih del ter projekti

1 Teme za raziskovanje

- Družina
- Zakonska zveza
- Posvojitve
- Začasne odredbe
- Stiki pod nadzorom
- Očetovstvo in materinstvo

2 Potencialni projekti in raziskovalne aktivnosti

- Objave člankov v reviji Pravna praksa
- Objave člankov v reviji Dignitas

NOVA
UNIVERZA